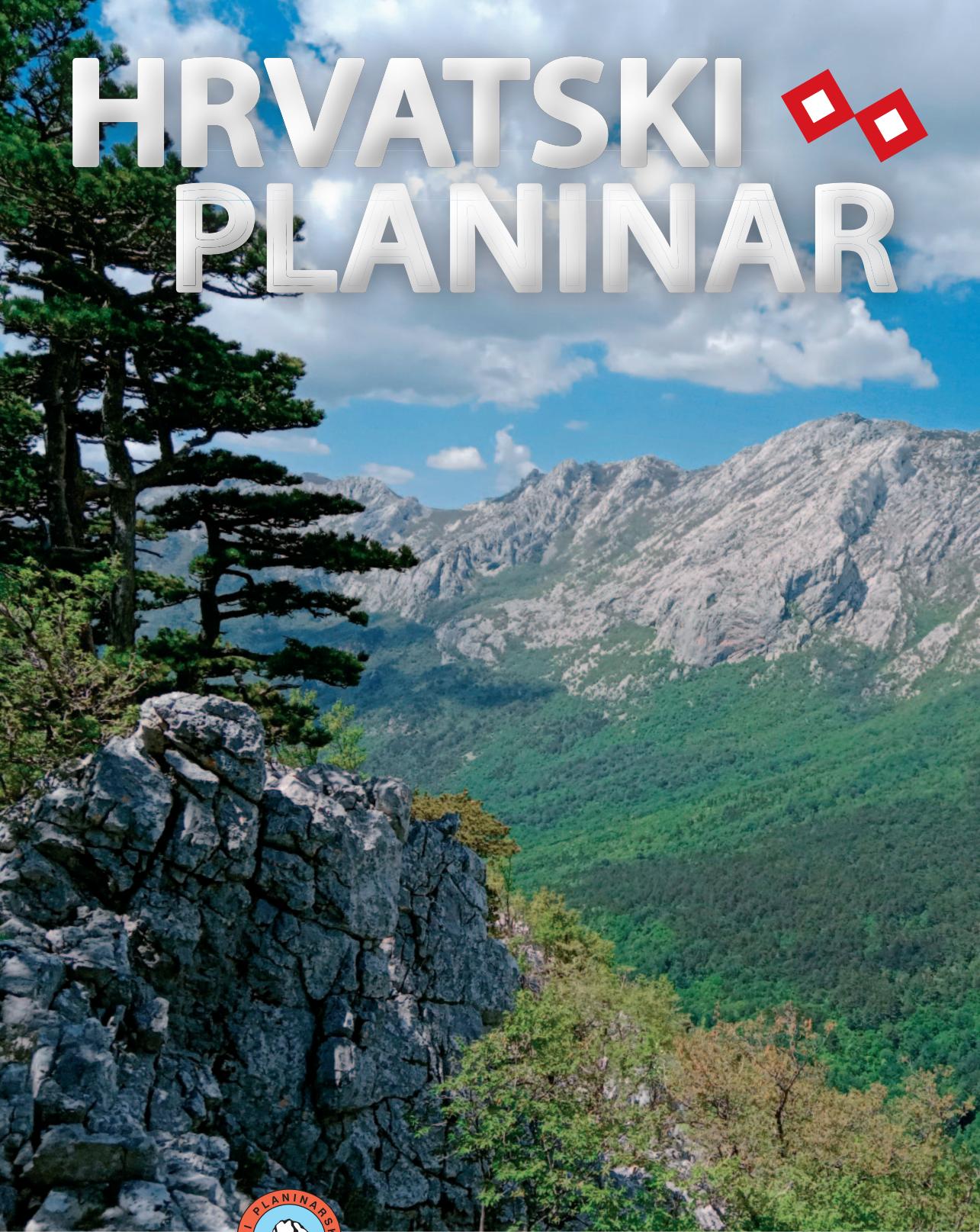

HRVATSKI PLANINAR

ISSN 0354-0650

GODIŠTE 114

ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA
izlazi od 1898. godine

9

RUJAN
2022

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA PLANINARSKOG SAVEZA

»Hrvatski planinar« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski list« u časopisu »Vljenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22, 10000 Zagreb
www.hps.hr
OIB 77156514497

Preplata i informacije

Ured HPS-a
tel. 01/48-23-624
tel. 01/48-24-142
uredhps@hps.hr

Uredništvo

Adresa elektroničke pošte
za zaprimanje članaka,
vijesti i ilustracija:
hrvatski.planinar@hps.hr

Tisk

Kerschoffset d.o.o.,
Ježdovec

ISSN 0354-0650

Glavni i odgovorni urednik

Alan Čaplar
alan.caplar@hps.hr

Urednički odbor

Darko Berljak
Goran Gabrić
prof. dr. Darko Grundler
Damir Janton
Ivan Hapač
Faruk Islamović
Krunoslav Milas
Radovan Milčić
prof. dr. Željko Poljak
Robert Smolec
Damir Šantek
Klara Jasna Žagar

Lektura i korektura

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

Bibliografija

Stari brojevi časopisa u PDF formatu i bibliografski pretraživač sadržaja svih dosad izdanih brojeva dostupni su na web stranici HPS-a www.hps.hr

Suradnja u časopisu

Časopis objavljuje sve vrste članaka i vijesti zanimljivih za planinare. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati elektroničkom poštom ili putem web-servisa za velike datoteke. Slike treba slati u originalnoj veličini (bez smanjivanja), ne unutar Word dokumenata. Uredništvo zadržava pravo redakture, lekture i korekture tekstova. Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskoga planinarskog saveza.

Preplata

Godišnja preplata za Hrvatsku
iznosi **150 kuna**. Preplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza HR4123600001101495742, pri čemu na uplatnici ili u obrascu za plaćanje putem interneta, u rubrici »Posiv na broj«, treba biti upisan Vaš preplatnički broj.

Godišnja preplata za inozemstvo

iznosi 35 eura, a uplaćuje se na račun BIC ZABA-HR2X 25731-3253236, također uz poziv na preplatnički broj.

Cijena pojedinačnog primjerka je 15 kuna (+ poštarnina).

Vaš preplatnički broj otisnut je uz Vašu adresu na listiću za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na tom listiću možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se preplatiti

Zainteresirani za preplatu na časopis trebaju se telefonom, elektroničkom poštom ili putem web obrasca javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza (uredhps@hps.hr, 01/48-23-624, 01/48-24-142).

Časopis se distribuira poštom, na osobnu adresu preplatnika.

Godišnja preplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi preplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Preplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do opoziva. S prvim se brojem u novoj godini preplatnicima fizičkim osobama šalje uplatnica za preplatu, a preplatnicima pravnim osobama računi.

Sadržaj

Članci

368 Kroz jugoistočni Velebit

Raul Horvat

379 Planinarsko iskustvo s otoka Jabuke

Alenka Lalić

383 Dva susjeda, Medviđak i Kobiljak

Feručo Lazarić

384 Planinarski dom koji je trajao samo 133 dana

Krunoslav Milas

390 Na Alan kroz Turska vrata

Željko Vinković

Rubrike

395 Planinarska faleristika:

Planinarske značke iz vremena NDH (priredio: Vjekoslav Kramberger)

397 Nova izdanja: Dnevnik

»Planinarski pohod Od Ivane do Tadije«, Andrej Stritar: Planine Slovenije – planinarski vodič na hrvatskom jeziku

400 Speleologija: Ozren Lukić Luka

– izvor nadahnuća, Otkriveno više od 700 metara kanala u podzemlju Sniježnice

403 Vijesti: Tradicionalni susret

planinara pjesnika i slikara na Sovskom jezeru, Obilježavanje Dana svetog Bernarda u Mariji Bistrici, Vikend inkluzije u Istri, Noći uspon na Strahinjičcu povodom prvog rođendana HPD-a Radoboj, Planinari na Bosutskim danima, Obilježena 49. obljetnica gospičkog Željezničara, Pruži mi ruku – inkluzijski izlet na Čićariju, Prije ljetnog predaha – Velebit!, HPD Bilogora, najviše članova u posljednjih 60 godina!,

Tema broja

Kroz jugoistočni Velebit – Od Majstorske ceste do Čelavca

Naslovnica

Velebitski vrhovi s obronaka Klimente, neposredno prije početka uspona na Crni vrh, foto: Zlatko Galzina

Stotinu mlađih na Olimpijadi mlađih planinara u Ivanču, PK Ivanec – 12. planinarski pohod Tragom vitezova ivanovaca

413 Kalendar akcija

414 Planinarska enigmatika

Kroz jugoistočni Velebit

Od Majstorske ceste do Čelavca

dr. Raul Horvat, Zagreb

Posljednjih 40-ak kilometara Velebita, od Majstorske ceste do kanjona Zrmanje, čini zasebnu cjelinu poznatu pod imenom jugoistočni Velebit. U literaturi se može pronaći kako je taj dio Velebita potrebito izdvojiti i tretirati kao zasebnu cjelinu zbog njegova položaja, smjera pružanja i morfoloških obilježja. Sve je to sasma različito od onoga što možemo vidjeti u susjednom, južnom Velebitu. No, čak i ako tome dodamo znatnu razliku u visini te veću otvorenost u vršnom dijelu, još nam uviјek takav opis ne može dokraja dočarati »drukčijost« toga dijela planine. A taj dio Velebita doista jest drukčiji!

Tulove grede (sjeverna skupina) i Dolac poda Tulom

No raščlamba Velebita time ne prestaje jer se i pojedini dijelovi jugoistočnog Velebita međusobno znatno razlikuju. Tako se približna prva polovica jugoistočnog Velebita, ona od Majstorske ceste do prijevoja Prezida, znatno razlikuje od druge, kojom dominira Crnopac. Kad bismo dalje secirali tu prvu polovicu (kojom se bavi ovaj prikaz), i u njoj bismo pronašli prilično različitosti. Njezin jugoistočni dio, istočno od linije kuk Panoga – Trenište – Keteniste, pretežito obilježavaju slikoviti, nazubljeni kukovi te teža prohodnost terena, dok u ostalom dijelu toga područja nerijetko nailazimo na slikovita travnata bila i proplanke, ali i na velike travnate udoline

RAUL HORVAT

Pod Ošćenicom

Vrkoslavčić i Ošćenica

(Duboke Jasle, Male Jasle, Duplja i dr.). Teško je zamisliti planinara kojeg se taj dio Velebita ne bi snažno dojmio.

Neka vas ne obeshrabri nepostojanje markiranih putova i planinarskih skloništa, jer veći dio toga dijela Velebita (osim nekih iznimaka) nije ni nepristupačan, niti je orijentacija u njemu problematična. Želite li vidjeti drukčiji Velebit, gdje svako malo ispred vas izranjavaju čudesni krajobrazni oblici, krenite u taj dio jugoistočnog Velebita.

Ipak, splet šumskih cesta i kolnih putova kojima su prožeti sjeverni, središnji i jugozapadni dijelovi toga područja, bitno umanjuje njegovu vrletnost. Središnja je spojnica između Čelavca i Majstorske ceste ona koja preko Korita, Dubokih i Malih Jasli, Duplje i Vrkljanuša Gnajaića izlazi na prijevoj Mali Alan (Halani). Sve današnje planinarsko-turističke karte toga dijela Velebita upozoravaju na nekoliko minski sumnjivih područja, a sva se nalaze u promjeru od tri kilometra istočno od Majstorske ceste. No pogledamo li trenutačno stanje na stranici <https://misportal.hcr.hr>, vidjet ćemo da su sva upozorenja za to područje Velebita već uklonjena, što znači da pohode u taj dio Velebita danas možemo planirati bezbrižno i bez stresa. Budući da sam najveći broj pohoda u to područje ostvario prije pet do sedam godina, morao sam računati i na tu vrstu opasnosti. Nažalost, u pojedinim područjima i dan-danas još su vidljivi tragovi rata.

Da biste mogli sustavno istražiti taj dio Velebita, trebate znati koji su najlakši prilazi.

Najpoznatiji je, dakako, onaj kojim se od burobrana na prijevoju Vrhpragu (856 m) silazi u slikoviti Dolac poda Tulom. Jednom sam pri silasku u taj dolac susreo pastiricu, od koje sam doznao za dvije kamenice u stijenama desno od puta. U sjeveroistočnom dijelu, malo povrh dolca, nalazi se poveća špilja, koju je iscrpno opisao akademik Sergej Forenbacher u svojoj knjizi »Iz Velebitskog dnevnika«. Ako se od burobrana uspinjete markiranim putom na vrh Tulovih greda (1120 m), možete, nekoliko minuta prije izlaska na vrh, skrenuti s markacije desetak metara ulijevo do mjesta odakle se pruža prekrasan vidik dolje u dubinu, na taj dolac. S kraja Dolca poda Tulom uspinjemo se strmim i šumovitim Klancem u istočnom smjeru do Krajnjeg dolca, koji odmah prelazi u dolac Tulo Maričića, gdje završava kolni put koji nam pristiže iz Gornje Lađe. U stijenama povrh tih dolaca skrivena je kamenica puna vode. Umjesto da preko brda Gole Lipovače nastavim kolnim putom prema Gornjoj Lađi, zaokrećem pod pravim kutom na sjever i ubrzo udaram u velik uzdužni kameni zid koji se ispriječio pred mnom. Na putu dovde стоји na osami još jedna golema kamenica, puna vode. No postoji prolaz između stijena, kroz koji se otvara vidik kao u bajci. Stotinjak metara niže smjestila se prostrana zelena udolina – Bužanjka. Otvorena je samo prema jugoistoku, a s ostalih je strana okružena nazubljenim, stjenovitim grebenima. Sastoji se od dvaju dijelova, višega, sjeverozapadnoga, i nižega, jugoistočnoga. U oba se vide ostaci nekadašnjih stanova. Velika kamenica, usječena

u stijenu, nalazi se u višem dijelu, a druga velika kamenica, puna vode, privlači pozornost nasred livade u nižem dijelu.

Prekoprijevoja na jugoistočnoj strani Bužanjske brzo se spuštam u Bukov dolac, a zatim opet mijenjam smjer kretanja i penjem se preko kamenito-travnatoga grebena na vrh Strašilovaca (1004 m). S njega, preko šumovite drage, ugledam na sjeveru, na travnatom obronku, kako bliješti lijepo uređena kamena kućica. Podno kućice, s njezine južne strane, dvije su velike i duboke kamenice koje više ne služe svrsi, jer je uz kućicu i novoizgrađena šterna. Uz to što sjajno izgleda, kućica nosi i lijepo ime – Villa Unjka. Kad sam upao u vilu, poveće se društvo baš častilo hranom i pićem. Bili su iznenađeni što sam stigao s juga, gdje nema »ničega«, jer samo tridesetak metara iza vile prolazi spomenuta cesta, koja spaja podnožje Čelavca s Malim Alanom. A kad sam im rekao da upravo krećem na vrh Ošćenice (1182 m), samo su zanijemjeli. Strah od zaostalih

mina bio je tada još duboko prisutan. Ubrzo sam, nakon njihova bezuspješnog pokušaja odvraćanja, bio na putu za vrh Ošćenice.

Vrh je Ošćenice, nakon Čelavca, najviši i najmarkantniji u tom dijelu Velebita. Do njega se, od vile Unjke, treba probiti zapadno, bespućem, koji kilometar i pol. Vrh je široka, kupolasta glavica, prekrivena bujnom travom, s koje se pružaju lijepi vidici. Pozornost zaokuplja vidik na Perin dolac u dubini te na Tulove gredе na jugozapadu. Oprezno se spuštam u Perin dolac, za koji sam otprije znao da u njemu postoji opasnost od zaostalih mina. S jednoga bezinoga kamenitog vrha ispod Ošćenice iznenada pukne divan vidik iz ptičje perspektive na Bužanjsku i koloplet stijena koje je okružuju. Na ledini, u samom dnu Perinog dolca, bila je postavljena oznaka koja je upozoravala na opasnost od mina. Zaobilazim tu ledinu te se penjem na suprotnu stranu podnožjem sjevernog sklopa Tulovih greda. S te se strane može

Praški dolac s Tulovih greda

Mila voda

Crveni bunarići

uz urušenu ponikvu u kojoj je izvor Kapljuv (šištanje vode čuje se izdaleka) doći do početnog položaja – burobrana na Majstorskoj cesti.

Kilometar-dva od burobrana i dolca Praške lokve u smjeru Malog Alana, dvije su kuće ispod ceste – to je Baćin stolac (na zemljovidima označen kao Nekići). Blizu kuća valja potražiti veliku kamenicu punu vode, stiješnjenu među stijenama. U blizini je i »Winnetouov grob«. S tog se mjesta udaljavam od ceste i ulazim u Dulibu, duboku, šumovitu vrtaču u podnožju strmoga i rastrganoga stjenovitoga grebena. Penjem se po stijenama na vrh grebena, a potom silazim u njegovo sjeverno podnožje, gdje su na maloj čistini ostaci dviju kuća. Bilo je očito da su te kuće bile nečije uporište u Domovinskom ratu. Koliko mi je poznato, snage HV-a uspostavile su kontrolu nad tim područjem već krajem ožujka 1993. Do tih se kuća može i od Majstorske ceste, putom istočno od Kraljičinih vrata. Pored jedne kuće ugledam gumeno crijevo, pa odmah pomislim da je kamenica iza kuće. Pratio sam crijevo, ali put me odveo strmo uzbrdo na isti greben s kojeg sam upravo sišao. Gotovo pri samom vrhu grebena, oko 70 metara iznad kuća, nalazi se velika obzidana kamenica puna vode. Zanimljivo mjesto!

Od kuća se probijam na sjever, rubom Marunića drage, do uskoga i dugačkoga travnatog dolca – Alana. Dovde se može i kolnim putom, koji se od Majstorske ceste do kraja dolca odvaja u duljini od oko jednoga kilometra. Na

samom kraju dolca, na osami, nalazi se bajkovito uređena kamena kućica, s prekrasnim vrtom. Sušta suprotnost svemu što sam video toga dana, uključujući i kuće u obližnjem Modriću, koje su praktički pretvorene u zgarište. Eto, čovjek se nije libio urediti svoju kuću, bez obzira na to što je okružena minskim poljima!

Oko tri kilometra od prijevoja Malog Alana u smjeru Svetog Roka odvaja se od Majstorske ceste odvojak kojim se preko Crvenih potoka za nekoliko kilometara stiže do Mile vode. To je ravna, travnata dolina na kojoj je veće jezerce (uz još dva manja u blizini), koje prima vodu od nekoliko nepresušnih izvora što se nalaze uz rub šume. Splet kolnih putova vodi me od Mile vode, preko Milske šume, u zaselak Čuljate (na zemljovidima Čuljeti). Baš kad sam rasprostro svoje karte da pogledam kako odande doći do Crvenih bunarića, ugledam kako se iz jedne od kuća u zaselku vije dim. Pokucam na vrata, a starija gospođa koja je izišla iscrpno me uputi kako najlakše stići dotamo.

Crveni bunarići udaljeni su nepun kilometar od Čuljata, u sjeveroistočnom smjeru. Do njih se silazi s travnatog bila Bilašca, s kojega se pruža vrlo zanimljiv vidik na predio južnog Velebita oko Svetog brda. Na crvenom, laporastom tlu mlaka je puna crvene vode, ali tik do nje i izvor žive vode ograđen kamenjem. S tog mjesta zaokrećem prema jugu, prema Žuljinskom Goliću i Velikim Žuljinama. Taj je predio, u kojem se izmjenjuje šuma visoke bukve

Duboke i Male Jasle s Prologa

i borovine, vrlo slikovit, a poneka osamljena kućica na travnatim proplancima daje mu dodatan čar. Pretkraj teren postaje sve kamenitiji, a s kote 886 m pred mnom se otvara sveobuhvatan vidik na Male Jasle.

Stojim točno iznad Pršinih stanova, smještenih stotinjak metara od ceste koja prolazi kroz Male Jasle. Pored ostataka većeg broja nekadašnjih stanova stoji i jedan kojeg očekuje obnova, jer je pored njega postavljena kamp-prikolica.

Duplja s vrha Milskog bila (u pozadini Golo brdo i Panoga)

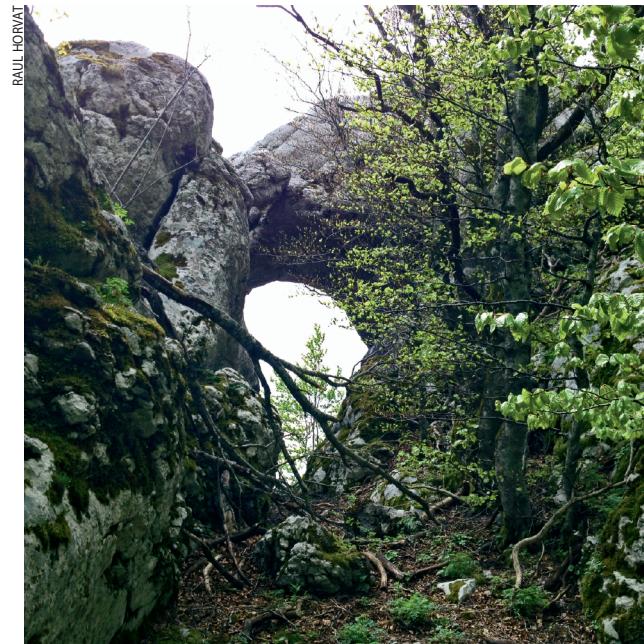
Kuk Panoga s Bijelih Kuca

Premda izvana izgleda oronulo, unutra je vrlo ugodno. Takve sam kamp-prikolice viđao i s druge strane Majstorske ceste, u predjelu zvanom Gornja Bukva. Ali tamo su sve bile zaključane. Kamenica je u stjenovitom području, dvjestotinjak metara istočno od stanova.

Pršini su stanovi idealna ishodišna točka za uspon na vrh travnatoga Milskog bila (1030 m). S vrha bila dominiraju vidici na prostrane travnate površine svuda unaokolo, a lijepo se vidi i Mila voda na sjeveru. Izdržljiviji planinari mogu nastaviti od vrha još oko tri kilometra u istom smjeru, do izolirane kote 1111 m, posljednjeg u nizu vrhova kojim dominiraju Kramarica (1055 m) i Plana (1119 m). Između Plane i kote 1111 m prolazimo iznad cijevi tunela Sveti Rok, koje ovdje razdiru utrobu Velebita. S kote 1111 m jedinstven je vidik na ulaz u tunel, jer stojimo točno povrh njega. Taj će vidik vjerojatno mnogima biti zanimljiviji nego meni jer ne dajem prednost vidicima koji ovjekovjećuju bilo kakvu devastaciju Velebita.

Planinari koji iz dolca Tulo Maričića nisu skrenuli na sjever prema Bužanji mogu se kolnim putom spustiti u Gornju Lađu. O tom lokalitetu postoje podaci u literaturi i na internetu, no mene se nije posebno dojmio. U Gornjoj je Lađi jedna kamenica uza sam put, prekrivena žičanom mrežicom, dok je druga na skrovitom mjestu, u maloj polušpilji oko 150 m južno od puta. Brzo se spuštam u susjednu, Donju Lađu, o kojoj nemam nikakvih podataka. U tom lijepom, dvjestotinjak metara dugom dolcu potpuno ravna dna tražim vodu, iako nigdje nije ništa ucrtano. Nakon pola sata odustajem, vodu ne nalazim, već samo odbačen vojnički šljem i peć na drva izrešetanu metcima.

Brzo se vraćam gore, na glavni put, koji se ubrzo račva. Lijevi krak vodi do ruba dolca Ćabera. U tom je dolcu kuk čudnovata izgleda, koji pomalo nalikuje na gotičku katedralu. Uspio sam snimiti atraktivnu fotografiju toga kuka jer sam mu zašao sa suprotne, sjeverne strane. Od križanja putova, na suprotnoj strani, u predjelu Ravne strane, nalazi se (neuchtrana) jama povećeg otvora, kojoj se ne vidi dno. Glavni put zatim s juga obilazi lijepe i velike travnate dolce ravna dna, Puču i Prosenjak, a zatim ubrzo ispod dolca

Prirodna vrata na grebenu Panoge

Ražovca presijeca markirani prilaz od Pećica do jame Mamet. U podnožju kuka koji podsjeća na Čučavac kod Stapa, a koji sa sjevera zatvara Prosenjak, nalazi se velika kamenica. Jama Mamet nalazi se na južnom kraju udoline zvane Draga, na čijim je rubovima još nekoliko slikovitih kukova. O jami Mamet sve se zna, pa je neću opisivati.

Kojih petstotinjak metara istočno od jame Mamet ulazi se u travnati dolac Trenište, s novoobnovljenim stanom na zapadnoj strani i kukom Sandaljem, koji zatvara dolac s istoka. U podnožju toga kuka valja potražiti dvije kamenice pune vode. Jak put nastavlja se kroz Trenište prema istoku, gdje je uskoro račvanje: desnim se krakom spuštamo u dolac Cjepalo, a lijevim se, sjeverno, izlazi u dolac Rupu. Cjepalo je dolac nagnutih padina, jedna je prekrivena šumom, a na drugoj se zadržala trava. Velika je kamenica u stijenama povrh dolca, a tu je i nezaobilazna gumena cijev koja izlazi iz nje. Rupa je slikovit dolac u podnožju Vilenskog vrha. Sa sjeveroistoka je zatvara kuk koji nadvisuje sve ostale – Panoga (1063 m). U dolcu su kamenica s pitkom vodom i stan pod krovom, s peći na drva. Stan je u vlasništvu obitelji Marinko iz Pećica, a boravak u njemu moguć je uz dopuštenje vlasnika.

Bijeli Kuci (u sredini) i Šiljci (lijevo)

Uspon iz Rupe na vrh Panoge vrlo je strm i vodi oštrim kamenjarom. Na samom vrhu grebena, nedaleko od najvišega vrha, valja potražiti slikovita prirodna vrata u obliku omče. S vrha mi pozornost odmah zaokupi skupina divljih i nazubljenih kukova koji se pružaju jugoistočno

od Panoge. Ondje nema cesta ni kolnih putova, nema obnovljenih stanova ni kamp-prikolica. Napokon nešto i za mene!

U središtu toga prostora uočim monolitnu gromadu, Bijele Kuce (975 m), koju odmah stavim na listu prioriteta. Ipak će malo pričekati

Jezerce na Malom Ketenisti

RAUL HORVAT

Kuk Čaber

jer sam okrenuvši glavu za 180 stupnjeva na sjeverozapadu uočio Golo brdo (na zemljovidima Golovro, 976 m). Pokušat ću ga dohvatiti odavde, s vrha Panoge. Dugo se probijam kroz gustu bukovu šumu, a nakon izlaska iz šume prolazim povrh dulibice u kojoj su stan i velika kamenica. Počinje rosulja pa žurim na vrh da uhvatim kakav-takav vidik. S toga prostranoga kamenito-travnatoga bila vidik je sveobuhvatan, a nakon silaska na drugu stranu opet smo na cesti, ispod Jokić stanova. Jedan krak ceste ubrzo skreće ulijevo, prema Čabru i Ravnim stranama, a drugi se nastavlja na sjeverozapad, sve do blizine Bužanjke.

Prvi je pokušaj uspona na Bijele Kuce završio neslavno. U pohod sam krenuo po principu »lako ćemo«, ali sam se naposljetku morao podvijena repa vratiti na početni položaj. Pri vrhu Ražovca zavinem istočno u poveći dolac Keteniše, s ogradama i ljudskim tragovima. Oko 350 metara istočno od njega manji je travnati

dolac, s omanjim jezercem nasred ledine. U nedostatku pravog naziva, prozvao sam ga – Malo Keteniše. Odande prema istoku teren se naglo mijenja i postaje vrletniji. Probijam se krševitim grebenima obraslima gustom dračom prema Lakinom vrhu (857 m), koji se nalazi oko kilometar jugoistočno od Malog Keteništa. Za cijelo to vrijeme kamena gromada Bijelih Kuća nadvisuje me s moje lijeve strane. S Lakinog vrha pokušavam s juga ispenjati Bijele Kuce. Pokušavam, ali ne ide! Na velikim strminama, unutar šume visoke bukve, raste neprobojna, gusta, mlada šuma, koja mi ne dopušta napredovanje prema vrhu. Pokušavam taj neuspjeh nadoknaditi boljim upoznavanjem okolnog terena, kako bih se pripremio za sljedeći posjet. S istočnog podnožja Lakinog vrha ulazi se u Vrtline, sklop od dvaju većih travnatih dolaca, s ostacima većeg broja zidina i ograda. Iako je voda ucrtana samo na jednomu mjestu, u podnožju jednoga kućeljka nalazim čak četiri

Malo i Veliko Keteniše s Lakinog vrha (857 m)

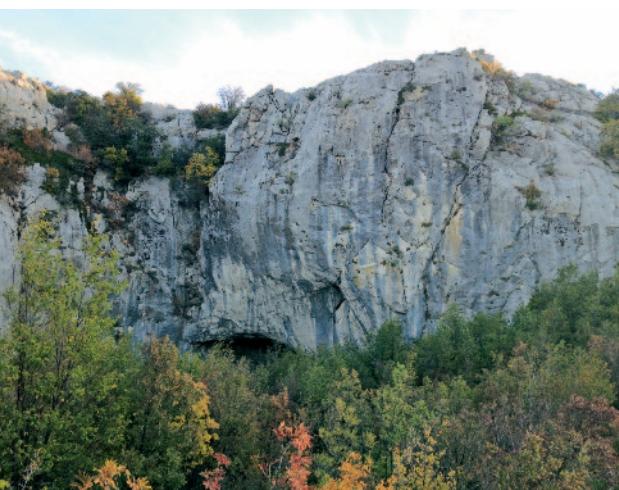

RAUL HORVAT

Nad Ražovcem

velike kamenice pune vode. U blizini je i šterna obložena kamenim pločama. Mjesto je pogodno za kampiranje, a može poslužiti i kao ishodište za prodor u unutrašnjost toga dijela planine.

Ulaz u špilju Vranjaču

Umjesto zaobilazno, od Pećica, Ražovca i Ketenija pa dalje vrletnim terenom bez puta, do Vrtlina možete stići i od vrha tlačne cijevi reverzibilne hidroelektrane Velebit. Do toga se mjesta dolazi asfaltiranim odvojkom s magistralne ceste između Obrovca i tunela Prezid. Prvo treba vrlo strmim, ali kratkim usponom bez puta dohvati stubu kojih 100 – 150 metara ispod Vrtlina. Na toj se stubi, uzdužno, nalazi nekoliko zanimljivih mjeseta: Puračin bunar, Stajine (dva bunarića), dolac Lokvine te, najistočnije, prilično velika špilja Vranjača, koju vrijedi posjetiti. Do nje se ipak najlakše dolazi ako od spomenutoga asfaltiranog odvojka produžite magistralnom cestom u smjeru Prezida još 1,5 km pa s lijeve strane ceste potražite kolni put koji se ondje odvaja i penje u planinu. Nakon malo više od pola sata taj će vas put dovesti u blizinu otvora špilje, kojih 200 – 300 metara. Kao orijentir može poslužiti visoka i okomita stijena, u čijem je podnožju otvor Vranjače.

Crnopac preko Šiljaka, s Bijelih Kuca

Od Stajina možete potražiti (ucrtani) put koji će vas vrlo brzo dovesti do Vrotlina. Zbog obilja ljudskih tragova u Vrotlinama pretpostavio sam da je morao postojati put koji je odande vodio dublje u planinu, a kojim bih sad mogao zaobići Bijele Kuce s istoka. Ubrzo ga i pronalazim, lijepo je građen i širok, ali gotovo neupotrebljiv! Gusta šuma koja je izrasla po njemu ne omogućuje lagoden prolazak. Nakon mnogo muke, uspio sam se probititi, više bespućem no putom, do prijevoja u zapadnom podnožju vrletnih Šiljaka (947 m). Nada mnom se nadvio kuloar, uzak, strm i opasan, koji vodi do podnožja vršne stijene Bijelih Kuca. Svladavši taj izrazito neugodan kuloar, osjetio sam istovremeno i olakšanje i razočaranje. Naime, iznad mene je glatka i okomita stijena, visoka tridesetak metara. Čini se da je sve bilo uzalud! Razočarano obilazeći podnožje vršne stijene, tražeći najprikladniji smjer za silazak, u posljednji trenutak uočim, sa strane, utor u

stijeni. Njime sam, naponsljeku, uspio dopuzati do samog vrha.

Bijeli se Kuci nalaze u samom srcu divljine toga dijela jugoistočnog Velebita. S vrha je vrlo

Dolac u sjevernom podnožju Šiljaka

Crnopac preko Buljeve lokve, s Prologa

lijep vidik na Panogu, sjeverno, ali još je ljepši na Veliki Crnopac, na istoku. Tišinu para jedino lavež psa, koji dovde dopire s Ćelavca. Ujedno vidim da je dovde puno lakši prilaz iz dolca Cjepala, nego s komplizirane trase koju sam bio izabrao.

U uzdužnoj udolini između Šiljaka i slikovitoga Slatkog vrha (957 m) nalaze se još tri zanimljiva travnata dolca. Najzapadniji, u dnu šumovite vrtace, pod bujnom je travom, dok se u onom istočno od njega nalazi slikovita kamenica usjećena u stijenu. Onaj se najistočniji nalazi pak na malo povišenoj zaravni u odnosu na prethodna dva. Jedan je njegov dio pod travom, a u drugom raste prorijeđena bukova šuma neobično visokih stabala. Stotinjak metara niže od toga dolca, na sjevernu stranu, mali je travnat dolac s vodom Repištinom. Ustvari, u bukovoj se šumi, uza sam rub dolca, nalaze četiri kamenice. S druge, južne strane, za ucrtanu sam vodu u predjelu Kozarice prilično siguran da – ne postoji.

Dalje na istok, do podnožja Ćelavca, proteže se vijugav greben Prolog (1008 m), dugačak više od pola kilometra. Vrijedan je posjeta, ponajprije zbog jedinstvenih vidika koji se s njega pružaju na sve strane. Unatrag je vrlo lijep vidik na Panogu, Slatki vrh i Bijele Kuce, ispred na Ćelavac i Četinarice (1179 m), ali i preko slikovitog dolca Buljeve lokve na Crnopac. U južnom je podnožju Prologa čitav sklop povećih travnatih dolaca ravnoga dna. Ipak je najljepši pogled na sjeverozapad, kroz čitavu uzdužnu udolinu Dubokih i Malih Jasala. Ako sa silaska s Prologa zaobiđete Buljevu lokvu s istoka, naletjet ćete na Starac-bunar, pun vode, koji je već sasma blizu asfaltiranog odvojka koji vodi na vrh Ćelavca.

Ako ste odavna shvatili koja je najčudesnija planina na svijetu, ali vas na njoj već pomalo zamaraju česti susreti s planinarama, gužvanja u planinarskim skloništima, hodanje putovima o kojima se puno piše i zna – krenite u jugoistočni Velebit, od Majstorske ceste do Ćelavca. Krenite u malo drukčiji Velebit!

Planinarsko iskustvo s otoka Jabuke

Alenka Lalić, Zagreb

Otok Jabuku prvi put sam vidjela 2018. kada sam s članovima HPD-a Zagreb-Matica obilazila pučinske otoke. Plan je bio iskrpati se i popeti na tu 97 metara visoku vulkansku hrid koja osamljeno strši iz nepregledne pučine. Međutim, iako je dan bio sunčan i bez oblačka, bez vjetra, skiper je odlučio da je previše riskantno iskrpati se s motornog broda kojim smo tada plovili. Naime, prilaz Jabuci je težak i opasan za bilo koju vrstu plovila s obzirom na to da dubina mora oko nje seže do 260 metara, pa se plovilo ne može usidriti. Otoku se može prići radi brzinskog iskrčavanja, ali se ne može pristati. Dodatnu opasnost za brodicu predstavljaju i hridi koje može izbjegći samo vješt skiper.

Malo je reći da me se Jabuka jako dojmila. Očarala me svojom ljepotom i snagom. Odlučila sam kad-tad ponovno je posjetiti i popeti se na nju.

Prije koji mjesec, kako to obično biva, spominjem tu zamisao kolegici planinarki koja u rekordnom roku, u samo nekoliko dana, organizira put sa svom logistikom. Određen je datum polaska i povratka. Uz posjet Jabuci plan je posjetiti i otoke Brusnik, Svetac, Biševo, pa Kraljičinu špilju i ostale zanimljivosti otoka Visa.

Subota je, osam sati. Čekamo skipera i gliser koji će nas odvesti na Jabuku. Nebo nad Komižom se naoblačilo, jača jugo i počinje padati kiša unatoč jučerašnjoj povoljnoj prognozi. Skiper Andrija otkazuje vožnju, a mi »pokisli« odlazimo na kavu, a potom u »Cukar« na kolače...

Sat i pol poslije kiša prestaje, tu i tamo provrije sunce, ali jugo je još prisutno. Ponovno zovemo Andriju i nakon razmjene najnovijih vremenskih podataka odlučimo poći za Jabuku. Jugo jača, za gliser to nije problem, a bura se očekuje tek popodne. Spremni smo riskirati i

Otok Jabuka

Iskrcaj na obalu Jabuke - početak planinarskog uspona

Šaren biljni svijet Jabuke

Strm uspon prema vrhu

ALENKA LAUĆ
ALENKA LAUĆ
otići samo na Jabuku jer, kako kažu, »Sreća prati hrabre«.

»Môre môre«, stara je viška poslovica koju sada potpuno razumijem. Vožnja gliserom pretvara se u »jahanje po valovima«, prvi put doživljavam ovakvo more. Da ublaži napest Andrija pušta Dinu Dvornika i »Udri jače manijaće«.

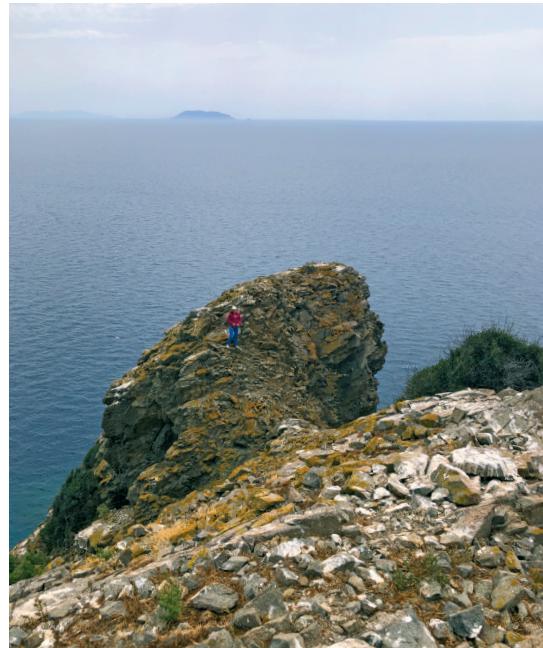
Crna točkica ispred nas sve je veća. Nakon sat i kvarat ona je pred nama, uzdigla se u svoj svojoj ljepoti. Gledam ju sa strahopoštovanjem i uživam u trenutku.

Iskrcaj je bio brzinski – skok s pramca na sklisku obalu, gdje se prethodno iskrcao »mali od broda« i pružao nam ruke. Nisu svi uspjeli, jedan se kolega poskliznuo i pao u more sa svim stvarima u ruksaku! Na sreću, to ga nije obeshrabrilo u namjeri da se popne na vrh Jabuke.

Stijena je crna, glatka, vrlo skliska. Prvi kreće Dubravko (on se već jednom popeo na Jabuku), za njim moja malenkost, iza mene Goga. Kratak prijelaz na suhi dio stijene iziskuje umijeće, već tu odustaje polovica ekipe. Zatim slijedi prolaz kroz sipar. Kliže se, nema čvrstog uporišta, malo je reći da je opasno. Usput prepoznajem motar, jabučnu zečinu, drvenastu mlječiku, potajno se nadam da će ugledati već odavno istrijebljjen jabučni

Na vrhu!

Vulkanske stijene Jabuke

karanfil. Nailazimo na malog paperjastog galeba u gnijezdu, a crne endemične gušterice uznemirene našim dolaskom bježe među stijene. Pazim na svaki svoj pokret i korak, i u trenutku sam sjedinjena s Jabukom.

Dolazim do stijena, kršljive su, sigurnih uporišta je malo. Nailazim na prvi klin, ali ne djeluje sigurno, zaobilazim ga. Doslovce se naginjem i priljubljujem uz stijenu cijelim tijelom i razmišljam, jedino tako ću moći usporiti pad u slučaju proklizavanja. Prvo sigurno uporište nakon kržljavog stabla divlje masline koristim za kratak predah, fotografiranje i promatranje ljepote oko sebe. U daljini se nazire obris otoka Sveti Andrija, ostalo je samo more i posoljeni zrak.

Nakon kraćeg odmora nastavljam dalje. Sada je već lakše, izbjijam na prvi, niži vrh, koji od drugoga, višeg, razdvaja sedlo. Nadomak cilja grabim sada već sigurnim koracima, oduševljenje raste i - na vrhu sam! Stojim i gledam veličanstven prizor oko sebe, osjećaj je kao da sam na vrhu svijeta. Višani bi rekli: »A vi lipote i dragosti!«. Osjećam dubok mir i veliku zahvalnost prema otoku koji nas je ugostio.

Fotografiramo se i upisujemo u upisnu knjigu koja se nalazi u metalnoj kutiji na vrhu. Usput

Oprezan silazak

Žuto jezerce - voda obojena zbog sumpora

Strme okomice usred Jadranskog mora

čitam dojmove i komentare posjetitelja ... neki su do Jabuke došli kajacima, dvojica pišu da su se na vrh popeli u japankama... pa kako?

Imam običaj sa svakog planinarenja ponijeti neki kamenčić, biljku. Ovaj put nisam ponijela ništa, iz čistog respekta prema otoku, a pomalo i iz praznovjerja.¹

Krećemo istim smjerom dolje, dva puta promašujemo stazu pa se vraćamo. Silazak mi je teži od uspona. Cijelo vrijeme sam na stražnjici, ovaj put leđima priljubljena uz Jabuku. Počinju padati prve kapi kiše. Nadam se da je to kratko-trajno, tek jedan oblak, jer ako se stijene smoče, »nadrapali« smo!

1 Otočna legenda kazuje da tko god je ubrao jabučni karanfil (a brali su ih momci za svoje djevojke kao zalog ljubavi), doživio bi nesreću s brodom. Također uz posjet otoku vežu se razne priče, katastrofe, jezivi doživljaji i smrti koje su pripisivali upravo čudesnoj moći njenih nevidljivih stanovnika (vila, vukodlaka, duhova).

Putem prema mjestu iskrcaja nailazimo na žuto jezerce, kasnije saznajem da je žuto od sumpora koji se nalazi u vulkanskim stijenama. Brzinski ukrcaj i opet »jašemo na valovima« prema Komiži. Napetost ustupa mjesto miru dok napuštamo akvatorij Jabuke.

Manje poznate činjenice o Jabuci:

- Jabuka je iza Palagruže najudaljeniji hrvatski otok u Jadranu
- uz Brusnik, jedini je hrvatski otok vulkanskog podrijetla
- u blizini Jabuke igla kompasa podivlja zbog prisutnosti magnetita u vulkanskim stijenama
- jedino na Jabuci i Brusniku obitavaju endemične crne gušterice
- jabučni karanfil endemična je biljka nađena samo na Jabuci, zadnji put krajem prošlog stoljeća
- Od 1958. otok je zaštićen kao spomenik prirode
- nakon Drugog svjetskog rata jugoslavenska vojska koristila je otok za vježbe gađanja iz aviona

Dva susjeda, Medviđak i Kobiljak

Feručo Lazarić, Svetvinčenat

Dogovorili smo se da će me na Medviđak i Kobiljak voditi Branka pa se kompanjon Sergio i ja upućujemo prema našim crikveničkim prijateljima iz PD-a Strilež. Dok Sergio uživa vozeći u pogledu na more i Cres razmišljam o lijepom druženju u njihovoj planinarskoj kući Kurin. S Riječke zaobilaznice skrećemo prema Hreljinu, a u Hreljinu skrećemo prema Plasama i vidikovcu Mahovici. S toga vidikovca pruža se predivan vidik na riječki zaljev. U blizini je i Jadrankina vikendica gdje nas čeka veselo društvo iz PD-a Strilež.

Branka, Elma, Višnja, Zvone, Sergio i ja krećemo prema Medviđaku, a Jadranka i Marijan te Nela i Ivan ostaju u vikendici da nam spreme večeru. U tome se Marijan već dokazao kada nam je priredio roštilj u njihovoj planinarskoj kući Kurin. Čevapčići su bili bolji od onih s Baščaršije. Branka se odlučila da mi bude pratinja pa se hvatam za njen ruksak.

Idemo kroz bukovu šumu laganom stazom do vršne stijene gdje stižemo za pola sata. Bilo je tu svega ali bez teškoča za četrdesetak minuta stižemo na vrh Medviđaka. Društvo je bilo nagrađeno lijepim vidikom a ja njihovim opisom istoga. Vidici na sve strane uz predivno sunčano vrijeme bili su prava poslastica. I spust je bio savršen pa smo se u vremenu za videće planinare našli pored automobila.

Slijedio je uspon na obližnji Kobiljak. On je sa svojih 1119 metara za sto metara viši od susjeda Medviđaka. Budući da se na njega najčešće kreće iz Liča, a ne s morske strane kao što smo se mi uputili, izgubili smo sat vremena u traganju za markacijom. Naravno da je vodič Zvone otklonio problem.

Slično kao za Medviđak, lagana staza vodi prvo kroz bukovu šumu a potom preko vršne stijene na vrh. Potkraj penjanje, rukama i nogama,

grljenje stijene no, uz savršenu Branku i pažljivog Sergia stižemo na vrh. Dobivamo istu nagradu, oni krasan vidik, a ja lijep opis. Utiskujem drugi žig u svoj dnevnik. Još nikad dosad nisam dva vrha dohvatio u istom danu. Uživam.

Spuštanje s vrha Kobiljaka bilo je sigurno i ugodno, sve uz spomenuti dvojac koji čine Branka i Sergio. Za sat i četvrt našli smo se pored automobila, svi sretni i zadovoljni što smo se u jednom danu ispenjali na dva vrha. Branka uz osmijeh govori: nitko mi nije vjerovao da ćemo to uspjeti. A uspjeli smo!

I pored toga što smo dva sata kasnili na večeru, naši prijatelji strpljivo su nas čekali. Jedan sat smo izgubili u traženju markacije za Kobiljak a drugi sat u namjeri da pronađemo bolju cestu za povratak u Jadrankinu vikendicu. Zalutali smo i umjesto četiri prevalili četrdeset kilometara.

Što reći o večeri? Aperitiv lozovača, svinjski kotlet u umaku od povrća, kolači od jabuke i sira, rakija od rogača. Sve za polizati prste. A kruh! Bilo ga je od bundevinog brašna, prepečenca i jedan zanimljivog naziva, »pokidane gaće«. Sve smo to zaljevali mladom istarskom malvazijom. Uz šale i pošalice, priče i bajke, zgode i nezgode završili smo ovaj lijepi dan u druženju s crikveničkim planinarima. Dižem čašu u njihovo zdravlje. Živjeli!

Planinarski dom koji je trajao samo 133 dana

Tužna sudbina Ružićevog doma na Platku

Krunoslav Milas, Zagreb

Uplaninarskoj zbirci Muzeja u Samoboru mnogo je zanimljivog materijala za proučavanje planinarske povijesti. U jednoj od arhivskih kutija nalazi se dio planinarske ostavštine dr. Ive Lipovšćaka, svestranog sportaša, planinara i skijaša iz prve polovine prošlog stoljeća. Dr. Lipovščak, plodan planinarski pisac, napisao je i objavio prve skijaške priručnike u Hrvatskoj, od kojih je najpoznatiji »Bijeli šport«, objavljen 1932. u Zagrebu. Budući da je bio pasionirani fotograf, pronašao sam i nekoliko omotnica s njegovim fotografijama. Za razliku od mnogih, bio je i vrlo uredan čovjek pa je svaka fotografija na poleđini datirana i pojašnjena.

Posebno me zainteresirala omotnica na kojoj je pisalo »Izgradnja, otvorenje i propast 'Ružićevog doma' na Platku u fotografiji«. Bio je to povod da istražim i napišem nešto o domu

koji je, bez obzira na svoju veličinu (koliko mi je poznato, u ono je vrijeme samo Tomislavov dom na Medvednici bio veći), zbog kratkotrajnosti postojanja vrlo brzo pao u zaborav.

Sušak, istočni dio Rijeke, postao je 1920. Rapalskim ugovorom dijelom Kraljevine SHS, za razliku od većeg dijela Rijeke, koji je trebao biti slobodna država, ali je ubrzo priključen Italiji. Sušak je tako postao najveća luka nove države. U gradu je 1924. osnovana podružnica HPD-a, koja je ubrzo postala i jedna od najvećih. Iako je nosila ime »Velebit«, glavni prostor djelovanja riječkih planinara bio je Gorski kotar, najbliže i prometno dobro povezano planinsko područje.

Zbog brojnih posjeta, vrlo se brzo pojavila potreba za izgradnjom planinarskih objekata. Osim manjih kuća na Obruču i Risnjaku, velika dolina u podnožju Snježnika, povezana 30 km

Sušak. Granica na Riječini.

Sušak tridesetih godina (u pozadini granični prijelaz na Riječini)

Platak 30. 8. 1936., prva etapa izgradnje

Platak 1936., prva etapa izgradnje

dugom dobrom cestom, postala je primamljiv prostor za izgradnju većeg objekta. Taj prostor na visini od 1111 metara bio je idealan za razvoj zimskih sportova. Zanimljivo, prvim prikupljenim sredstvima društvo je kupilo kamion koji im je poslije poslužio u gradnji, ali i za prijevoz planinara. Evo što je o otvorenju doma na Platku 1935. pisao HP u prvom broju 1936. (str. 27.):

15. prosinca o. g. izvršeno je svečano otvorenje tog doma, kome je za sad izgrađen podrum i prizemlje, dočim bi se prvi kat imao izgraditi kasnije, tijekom ljeta 1936. Na otvorenju je iz Sušaka i okolice sudjelovalo oko 150 planinara i skijaša. (...)

Prekrasni snijeg i vanredni izlet u predjele Snježnika, uvjerili su već prvog dana sve prisutne o sretnoj zamisli sušačkih planinara, da baš ovdje sagrade svoju, eto već treću planinarsku kuću. Prva je ona na Obruču, a druga ona ispod samog vrha Risnjaka. Visina samog predjela oko Platka osigurava povoljne snježne prilike i za vrijeme južnog vremena, a zaklon od topnih zračnih struja podržava snijeg u tim krajevima do mjeseca travnja. Ako se k tome uoči blizina Sušaka te pristupačnost dobrom cestom, tada ne predstavlja taj dom samo atrakciju za domaće športaše već i za svakog posjetioca našeg Hrvatskog primorja.

Dakle, zbog nedostatka novca, dom od samog otvorenja ne zadovoljava potrebe posjetitelja.

Tada na čelo podružnice dolazi dr. Viktor Ružić, mlađi brat Gjure, gradonačelnika Sušaka, koji je 1935. otvorio dom. Istog proljeća Viktor postaje ban Savske banovine i, koliko materijalno toliko i utjecajem, potiče i pomaže nastavak gradnje.

Odvjetnik Viktor Ružić (1893. – 1976.) potječe iz bogate sušačke trgovачke i poduzetničke obitelji. Živio je i radio na Sušaku. Njegova supruga Nada bila je iz jednako poznate obitelji Brlić. Ona je i najstarija kći književnice Ivane

Platak 1937., dom se nadograđuje

Platak 15. 8. 1937., pred svršetkom gradnje. Inspekcija dr. Iva Lipovščaka

Brlić-Mažuranić koja je ljeta redovito provodila kod njih na Sušaku ili u Gorskem kotaru.

Ružić je bio politički sklon ideji jugoslavstva, vjerojatno i zbog dubokih, dugogodišnjih predratnih poslovnih veza sa srpskim

političarima i privrednicima. Kao takav, u svibnju 1936. postaje ban Savske banovine i ostaje na toj dužnosti do kolovoza 1938. Jugoslavija je bila podijeljena na devet banovina, koje su (osim Primorske) nosile imena po rijekama.

Planinar i skijaš dr. Ivo Lipovščak pedantno je fotoaparatom pratit faze izgradnje doma, kao i svečano otvorenje. Dom je svečano otvoren 5. rujna 1937., o čemu je iste jeseni objavljen tekst u Hrvatskom planinaru (HP 1937.*).

Ružićev dom na Platku (1111 m)

»Hrvatski planinar« je u prvom broju od 1936. na strani 27 donio vijest o otvorenju planinarskog doma na Platku koji je svečano otvoren 15. prosinca 1935. godine. Taj dom je imao u prizemlju veliku blagovaonu i dvije zajedničke spavaone te kuhinju s nusprostorijama.

Već tada je postojala zamisao da se vremenom ta prizemna zgrada nadograđi i dom pretvoriti u jedan mali planinski hotel, ali velika sredstva koja su bila u proračunu predviđena, mogla su tek najvećeg optimistu da uzdrže u nadi za njezino skoro ostvarenje. Međutim, prije svega jedinstveni prirodni položaj Platka, a uz to neslomljiva volja pokretača gradnje, pretvorili su tu ideju u zbilju i 5. rujna 1937. otvoren je dom u svom novom obliku.

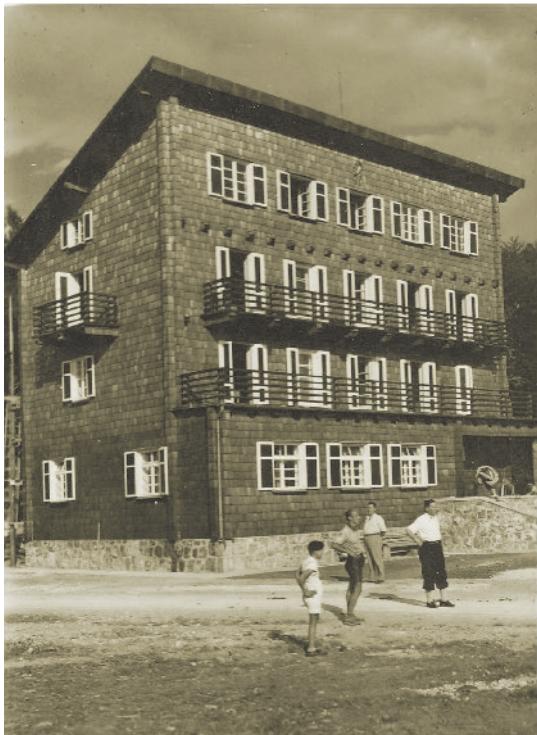
Predsjednik HPD podružnice »Velebit« u Sušaku, dr. Viktor Ružić, ban Savske banovine, lično je otvorio taj dom. Obzirom na njegove naročite zasluge oko te izgradnje, zaključeno je da, njemu u čast, dom nosi ime »Ružićev dom«. (...)

Platak 5. 9. 1937., otvorenje Ružićevog doma

Platak 5. 9. 1937., otvorenje Ružićevog doma (u sredini ban V. Ružić)

Platak, jesen 1937., dom je potpuno završen

Kr. Banska uprava Savske banovine, grad Sušak i brojna druga lica koja su finansijski omogućila izvođenje te velebne gradnje, sakupljena oko predsjednika podružnice »Velebit« dobila su na samom otvorenju puno priznanje brojnih gostiju kojih se je ovde okupilo nekoliko stotina.

Naročite klimatske prilike ovog predjela, podesnost za zimski šport i povoljne snježne prilike, neposredna blizina šuma i livada, dobra pitka voda i predstojeće uvađanje električne rasvjete, sve to će ovaj dom pretvoriti u prvaklasnu atrakciju za posjete Hrvatskog primorja, jer nepuni sat vožnje omogućuje da se iz Sušaka može svakog časa na Plataku.

»Ružićev dom« ima dvadeset dvokrevetnih i jednokrevetnih soba s tekućom vodom i ukusnim pokućstvom, k tome tri velike spavaone. Dvije blagovaone, sve potrebne nusprostorije, svadje loženje, prostorija za mazanje skija, itd. Sve to postavlja ovu gradnju u red najmodernijih planinskih domova. Platak je postao već i ranijih zima privlačnom točkom za zagrebačke skijaše, a sada će sa navedenim udobnostima samo još više podići ne samo onaj kraj već i čitav Gorski kotar.

Nakana je da se od čistog prihoda ovog doma podižu u Gorskem kotaru i na Velebitu drugi objekti za planinare, da se popravljaju sadanji i tim načinom da se čitav taj planinarski rad postepeno postavi na samostalnu finansijsku osnovu.

HP 10/1937. Vijesti, str. 61.*

Dom je odmah počeo privlačiti izletnike i planinare. Tako u tekstu »Kasno u jesen na Risnjaku i Snježniku«, autora Vladimira Marionia, HP 2/1938. str. 39 – 40., nalazim sljedeći odlomak:

»Sjedimo (na vrhu Snježnika, op. a.) i gledamo duboko pod nama dom na Platku, dim iz njegovih dimnjaka, more što bleshti jer je sunce pred nama i nagnje već zapadu, Učku i otoke.

Doista, taj novi dom na Platku krasno je uređen i idealno smješten. Središnji položaj: i Obruč je blizu i toliko drugih vrhova. Slobodna tumaranja na sve strane. Odlučismo da se prilikom utaborimo u tom domu i obiđemo čitav taj krasan kraj.«

A onda se četiri mjeseca nakon otvorenja dogodilo ono najstrašnije. Požar je u jednoj noći progutao dom. Evo teksta objavljenog u drugom broju HP-a 1938.

Požar doma na Platku

U nedjelju, 16. siječnja pronio se Zagrebom glas da je izgorio »Ružićev dom« na Platku. Nismo u prvi čas vjerovali toj vijesti jer je bila odviše strašna, ali na žalost bila je istina. U subotu, 15. siječnja navečer nastao je požar u ponosnom planinarskom domu i za nekoliko sati ostalo je od doma samo garište. Teškim žrtvama, silnim radom, podigli su naši sušački drugovi podno bijelog Snježnika svoj dom koji je omogućio dulji boravak u pravom planinarskom i skijaškom raju na Platku u našem Gorskem kotaru. Pred 4 mjeseca bio je dom dovršen i posvećen, a sada se već na njegovom mjestu nalazi tužno garište... Ali premda je nemilosrdni udarac sudbine opet jednom prekinuo naš normalni rad i razvoj, ipak nije slomio našu volju. Pa kao što je nakon požara »Tomislavovog doma« na Sljemenu izgrađen novi dom, tako će doskora i na Platku stajati novi planinarski dom naših »Velebitaša«.

Platak, prosinac 1937., dom pod snijegom

Jedna je od glavnih karakteristika planinara upornost. Iako je u trenutku nestao sav njihov trud, oni odmah počinju razmišljati o gradnji novog doma. Tako u izješću o radu HPD-a i njegovih podružnica (HP 7-8/1938, str. 250.) nalazimo sljedeću konstataciju:

1938. podružnica »Velebit« iz Sušaka broji ukupno 350 članova, te po svom radu i broju spada u veće podružnice. Podružnicu je zadesila nemila nesreća, jer joj je požar uništio nedavno dovršen dom na Platku, koji je spadao u red najljepših domova HPDa. Povodom požara doma održala je podružnica 28. 1. 1938. Izvanrednu godišnju skupštinu. (...) Velikim trudom i marom uspjelo je podružnici da kroz dvije godine sagradi planinarski dom na Platku, koji je bio svečano otvoren prošle godine. No nemili požar u noći od 15. na 16. siječnja o. g. uništio je taj najljepši dom. No podružnica nije klonula duhom, već podvostručenim naporima radi na podizanju novog doma koji će početi graditi u najskorije vrijeme.

Entuzijazam sušačkih planinara ne prestaje. Uređuje se privremeno, manje sklonište, prikupljavaju sredstva... Vjerojatno pomaže i Ružić, koji

je i dalje predsjednik podružnice, ali i nekoliko mjeseci ministar pravde u vladu u Beogradu. Iz izvešća o radu podružnice na Skupštini HPD-a (HP 7-8/1939, str. 263 – 264) vidimo da je podružnica i dalje vrlo aktivna.

Skupština (podružnice, op. a.) je održana 12. 4. 1939. Podružnica broji (...) ukupno 356 članova, te po svom radu i članstvu spada u red najjačih podružnica. Rad podružnice odvijao se u društvenim prostorijama gdje su se uglavnom održavale sjednice podružnice te odbora sekcija. Iako je podružnicu zadesila teška nesreća požarom doma na Platku koji je bio jedan od najljepših domova, razvila je ista veliku djelatnost da namakne novčana sredstva za podizanje novog doma na Platku. Podružnica raspolaže fondom od 170 000 din. za gradnju, te čim bude svota dovoljna i povoljne prilike, početi će s gradnjom. Nacrte za dom u više alternativa izradili su članovi podružnice g.g. Krsto Šojat i ing. Ostrogović.

Podružnica je prošla kroz jednu značajnu godinu, i to petnaestgodišnjicu svog osnutka. Namjeravala je održati i proslavu, ali je to ostavljeno za jedan drugi termin kada će ovu proslavu moći održati u novom domu na Platku. (...) Nakon požara Ružićevog doma na Platku, podružnica je

postojeću gospodarsku zgradu preuredila u planinarsko sklonište.

Godina 1939. donosi velike promjene u političkoj slici Europe i Jugoslavije. U rujnu njemačkim i ruskim napadom na Poljsku započinje Drugi svjetski rat, a u Jugoslaviji vlasti stvaranjem Banovine Hrvatske pokušavaju pridobiti Hrvate za borbu u mogućem ratnom sukobu. U tom trenutku dr. Ružić, pošto je bio ban i neko vrijeme ministar u vladi, nestaje s političke scene. Povlači se i s mjesta predsjednika podružnice. Evo izvješća o radu na skupštini HPD-a 1940. (HP 8-9/1940, str. 267):

»Velebit« Sušak; Skupština održana 7. 3. 1940. Broji 345 članova. (...) od namjeravane gradnje kuće na Platku, podružnica je zbog vladajućih prilika morala odustati, te će skupljeni novac biti privremeno koristnosno uložen. Predsjednik je dr. Viktor Vitezic.«

Iz izvješća za prethodnu godinu vidjeli smo da se radi o priličnoj svoti. Taman da se u odnosu na tu godinu ništa nije prikupilo, radilo se o kojih 170 tisuća dinara, dakle više od stotinu pristojnih radničkih plaća. Novac je »koristnosno uložen«,

dakle oročen je u nekoj od banaka s pristojnom kamatom.

Uskoro počinje rat i Kraljevina Jugoslavija nestaje, s njom propadaju i banke, grad Sušak priključen je Italiji, a Gorski kotar vojno okupiranju Talijani. Planinari nestaju, a planine postaju mesta sukoba i borbi. Domovi i skloništa nestaju u ratnom vihoru, a o gradnji novih nitko više ne razmišlja. Tako završava tužna i kratkotrajna povijest Ružićevog doma na Platku.

Možda bi na kraju trebalo reći ponešto i o sudbini dr. Viktora Ružića. Nakon banske časti pola je godine bio ministar pravde u jugoslavenskoj vladi. Talijani ga nakon okupacije Sušaka hapse. Četiri je mjeseca u zatvoru, a zatim je interniran u Italiju. Vraća se ljeti 1943. i obnavlja rad svoje odvjetničke kancelarije. U kolovozu 1945. hapse ga nove vlasti. Osuđen je na konfiskaciju imovine, dvije godine zatvora i pet godina gubitka građanskih prava, ali ubrzo je oslobođen i 1951. potpuno rehabilitiran. Nastavlja živjeti i raditi u Rijeci do mirovine 1958. U mirovini bio je sa suprugom Nadom u posjeti kod kćeri Vlaste u SAD-u i kod sina Jurja u Švicarskoj.

Platak, siječanj 1938., ostaci doma nakon požara

Na Alan kroz Turska vrata

Podgorski vertikalni svjetovi

Željko Vinković, Bjelovar

Medu oblicima koje susrećemo na Velebitu, posebno mjesto zauzimaju kukovi – zasebni monolitni oblici ili kamene skupine sastavljene od više kamenih stupova. Velika većina kukova nalazi se na primorskoj strani Velebita, koja je manje obrisala vegetacijom.

Prvo ćemo se sjetiti onih koji u svom imenu imaju riječ kuk, a misli će nas odmah odvesti na Anića kuk, Baćić kuk ili na Hajdučke i Rožanske kukove. Mnogo će nas manje pomisliti na one bez riječi kuk u imenu, kao recimo na Stabinu, najveći i najmarkantniji kuk u južnom Velebitu, ili Strogir u sjevernom Velebitu, o kojemu je ovdje riječ.

Čitajući u planinarskim vodičima da je put iz Jablanca prema Alanu naporan zbog uspona stalno izloženog suncu, nikako da se odlučimo za taj uspon. Preporučuje se krenuti ili vrlo rano ujutro ili u godišnje doba kad sunce slabije grijе. Sredina je travnja, prošle su čuvene tri marčane bure, a sunce još ne prži punom snagom, pa se nekako čini prikladnim krenuti na Alan preko Turskih vrata.

Stazama koje počinju na samom moru, bilo iz Jablanca ili iz uvale Zavratnice (staze se spajaju prije Jadranske magistrale), do Alana treba dobra četiri sata uspona. Olakotna je okolnost, koju smo iskoristili Dijana i ja, da staza presijeca najprije

Ulaz na stazu

ŽELJKO VINKOVIĆ

Pred Strogicom

Jadransku magistralu, a onda i asfaltnu cestu Jablanac – Alan, pa se uspon može i skratiti.

Zbog gužve u prometu, početak uspona planiran za deset sati odgodili smo za sat i pol. Osim po kašnjenju, naš dolazak pamtim i po misli iz jedne radioemisije: »Kad muškarac šuti, onda je mislilac, a kad žena šuti, onda je mislilac nastradao.« Srećom, misao se nije prenijela na nas jer, iako smo oboje šutjeli, bilo je to zato što smo već bili u mislima na usponu.

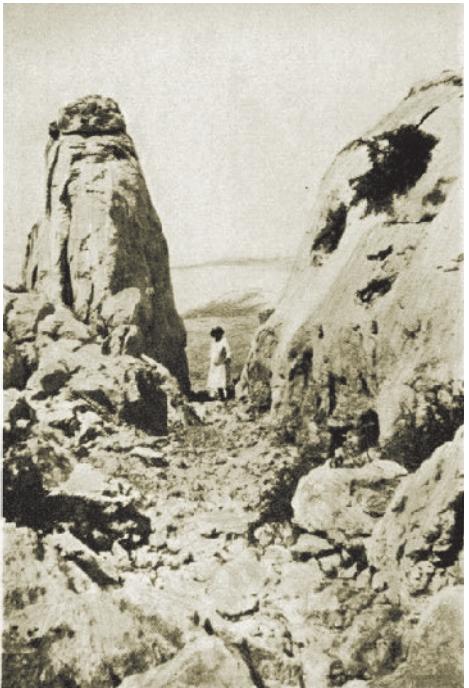
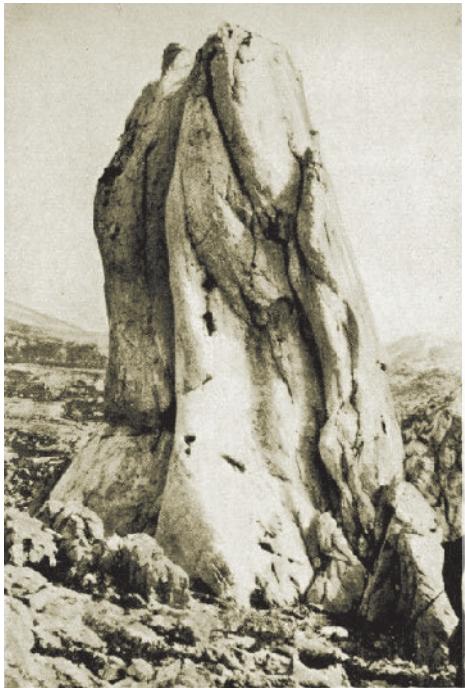
Parkirali smo na proširenju, na nekim 375 metara nadmorske visine, malo prije ulaza staze s asfalta uz cestu koja vodi od Magistrale preko sela Donjih Bilena na Alan (2,6 km od Magistrale). Staza nakon ulaska u dragu već za desetak minuta zalazi u vegetaciju. Nailazimo na crni bor okružen suhozidom, prilično pravilno raspoređen, kao da je sađen. Dolazi mi misao, koju odmah odbacujem: čije bi to moglo biti?

Dok razgledavam, upijam pojedinosti i prevrćem misli, Dijana je već prilično odmaknula ispred mene. Bura koja nas prati prilično je jaka, ali ne kao marčana. Stišava se u području crnoga

bora. Za četrdeset minuta već smo na prirodnom prolazu, gdje staza s prve velebitske stube prelazi na drugu. Prolaz je dobio ime Turska vrata jer se tuda još u vrijeme turske dominacije išlo iz Like u Primorje i obrnuto. On je prirodno sedlo: na sjevernoj strani završava Dundović kosa, a na južnoj je markantan kameni stup visok desetak metara, s kamenom »kapom« na vrhu.

S prve primorske stube, kojom sam došao, Turska vrata nisu me se toliko dojmila kao kad sam prošao kroz njih! Početni je dio staze usječen u živu stijenu, a onda se ubrzo otvorio vidik na skupine stršećih kukova na drugoj velebitskoj terasi. Zanimljiva je usporedba fotografije dr. Josipa Poljaka »Turska vrata zapadno Strogira«, iz 1929. godine, s golinim stijenama, sa sadašnjim stanjem, gdje već možemo uočiti nekoliko većih stabala hrasta medunca.

Tih će nekoliko stabala rastom svoga korijenja prouzročiti daljnje mehaničko trošenje u pukotinama stijena. Stabla će odbacivanjem lista i granja te truljenjem tog organskog materijala i miješanjem sa skeletom stvarati tlo i bolje uvjete

SREDNJI VELEBIT:

SJEVERNA STRANA KUKA STROGIR.

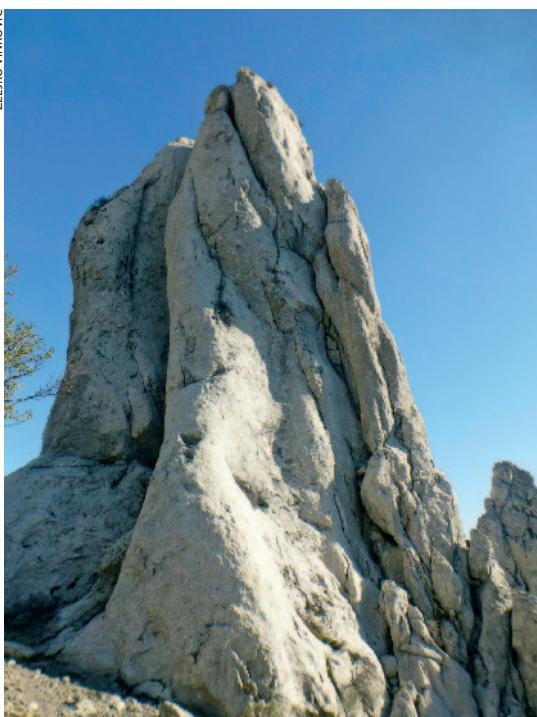
Foto : dr. J. Poljak

TURSKA VRATA ZAPADNO STROGIRA.

Foto : dr. J. Poljak

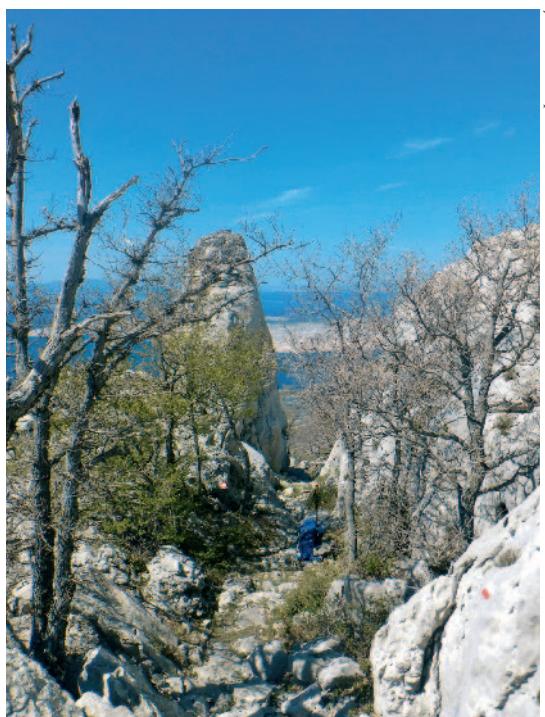
Kuk Strogir i Turska vrata na fotografijama Josipa Poljaka

ŽELJKO VINKOVIC

Kuk Strogir

ŽELJKO VINKOVIC

Vegetacija na Turskim vratima

za klijanje. Sjemenke što ih odbace stabla ili ih donesu ptice dobit će šansu za novi život. Sve su te promjene dugotrajne, ali neminovne u sukcesiji vegetacije, što već možemo uočiti na fotografijama u ovih stotinjak godina.

Za dvadesetak minuta od Turskih vrata već smo na brežuljkastom dijelu u prirodnoj cjelini sastavljenoj od dviju skupina kukova, od kojih je zapadna niža od istočne. U višoj, istočnoj, ističe se svojom gracioznošću kuk Strogir. Pod njim bi se mogao u razgledavanju provesti veći dio dana jer je različit sa svih strana. U pojedinom trenutku položaj sunca omogućava fotografiranje samo dijela stijene. U vrijeme kad smo prolazili ispod Strogira, oko podneva, dobro se mogla fotografirati samo njegova jugozapadna strana. Drugu stranu stijene fotografirat ćemo u povratku.

Nakon prolaska kroz skupinu kukova staza se nastavlja uspinjati i za dvadesetak minuta već smo u sasvim novom okruženju. Došli smo u područje koje je nekad bilo livada Laminača.

Kameni nogostup prema Turskim vratima

Sada je uvelike zarasla ili, bolje reći, to je prorijeđena, svjetla šikara. Nekad je ondje bilo živo jer su podgorski pastiri sezonski živjeli i napasali svoje blago na tim pašnjacima i tako nesvesno pridonosili biološkoj raznolikosti.

Travnjaci su važni zbog biološke raznolikosti jer na njima živi mnogo više biljnih i životinjskih vrsta nego u šumi. Radi dobivanja pašnjaka, nekad su se krčile šumske površine i šikare. Pašnjaci su se održavali stalnom košnjom i ispašom te na taj način stvarali uvjeti za brojne biljne i životinjske vrste. Tako se čuvala i povećavala biološka raznolikost. Budući da više nema ni ljudi ni stoke u planinama, a ni općenito u prirodi, sada je proces obrnut – livada se pretvara u šikaru.

Iznad Laminače dolazimo u predio gdje uza stazu ima mnogo suhozida, prilično visokih, iz kojih je gusto iznikao crni bor. Stabalca su puno tanja i brojnija nego u onom suhozidu u početnom dijelu staze. Na pola sata od Laminače prvi put prelazimo asfalt, a za desetak minuta i drugi

Strogir dominantno strši u polju divova

put, te ulazimo u područje Gornje branjevine. Za vrijeme austrougarske vladavine bilo je zbranjeno ulaziti u to područje kako bi se očuvale biljke i životinje. Bili su to svojevrsne preteče današnjih oblika zaštite prirode.

Prolazeći dionicu od Strogira preko Laminače, Donje i Gornje branjevine te Butković plane, gotovo smo zaboravili na buru. Na Butković plani prolazimo mimo urušenih stanova i šterni Butkovića iz Panosa. Šuma nas još neko vrijeme štiti od bure. Kad smo izišli na čistinu Ježeva briga na 1250 metara, vratili smo

ŽELJKO VINKOVIC

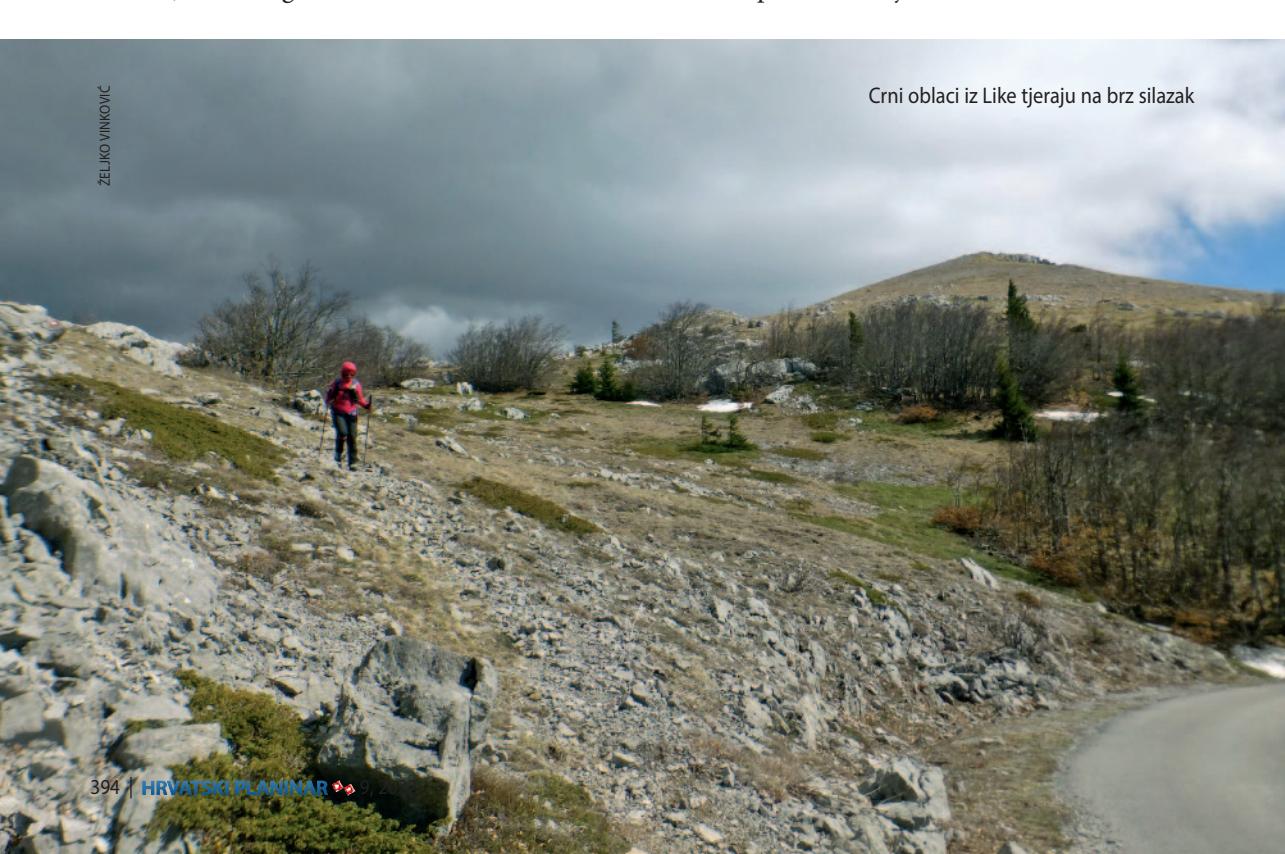
se u burovitu stvarnost. Za prelaska preostalih stotinjak metara nadmorske visine bura je puhalo u olujnim naletima i dobro smo se pomučili da dođemo do planinarske kuće Alan.

Razmišljaj kroz koliko smo morfoloških i vegetacijskih različitosti prošli u ta tri sata hodanja (uz dugačka zadržavanja na Turskim vratima i pod Strogijom) i svladavanja tih 965 metara visinske razlike. Prošli smo kroz nekoliko zasebnih vertikalnih svjetova i područja! Područje od Jablanca do našega polazišta još je jedno od njih. Prvo su oštro područje prva velebitska terasa i prolaz kroz Turska vrata na drugu terasu do ulaska u svijet kamenih divova. Od nekadašnje livade Laminače počinje pitomiji svijet (i bura je slabija), kroz područje Branjevine i Butković plane. Treće, najoštrije područje, počinje po izlasku iz šume na čistinu Ježeva briga, na olujnu buru. Planinarska kuća Alan nalik je na mirnu luku i utočište, ali krenemo li dalje, na prijevoj Veliki Alan, ući ćemo u najoštriji svijet, iza kojeg počinje opaki (posebno zimi), lički dio Velebita.

Odjednom me iz razmišljanja trgnu crni, masni oblaci koji su se pojavili s ličke strane Velebita. Valja nam se vratiti, kako ne bismo pri silasku upoznali te svjetove u mokrom ruhu.

ŽELJKO VINKOVIC

Crni oblaci iz Like tjeraju na brz silazak

priredio: Vjekoslav Kramberger, Požega

Planinarske značke iz vremena NDH

Nakon ljetnog dvobroja u kojem smo upoznali znakovlje Hrvatskog planinarskog društva do 1941. godine, u rujanskom broju kronološki ćemo se nadovezati na razdoblje koje je donijelo brojne promjene u vođenju i aktivnostima HPD-a, ali i izgledu tradicionalnog znaka HPD-a. Vrijeme je to Nezavisne Države Hrvatske i razdoblje zlosretnog Drugog svjetskog rata (1941. – 1945.) u kojem su planinarske aktivnosti svedene na minimum i kojemu je velik broj planinara izgubio život.

Nakon proglašenja NDH u travnju 1941. i uspostave vlasti s ustaškim pokretom kao jedinom dopuštenom političkom opcijom, te su vlasti svojim ideo-loškim stavovima i idejama ulazile u sve pore društva. Tako već u studenom 1941. (Okružnicom br. 4. od 11. 11. 1941.) povjerenik Hrvatskog planinarskog društva NDH - Vladimir Stahuljak naređuje znak Hrvatskog planinarskog društva NDH, uz opis: *Vraca (potkova) okolo je crvena, okrajci s godinama 1874.-1941. su modre boje, a runolist bijele boje; hrvatski grb je propisno sastavljen od crvenih i srebrnih četvorinica. Veliki znak nosi se prigodom društvenih izleta i nastupa, a mali na zapučku kaputa. Također su i markice za godišnju članarinu predviđene s ovim znakom, ali svijetlocrvene boje. Iako je novi znak kombinacija starog znaka HPD-a s dodatkom državnog grba NDH, kao značka očito nikada nije zaživio, jer je u ožujku 1942. raspisan službeni natječaj za novi planinarski znak.*

Okružnicom br. 6. od 19. 3. 1942. osim raspisanog natječaja za novi znak, članstvo se obavješće o promjeni tradicionalnog imena *Hrvatskog planinarskog društva*. Preustrojbom i odlukom Državnog vođe za tjelesni odgoj, šport i planinarstvo krovna organizacija

Velika značka HPD NDH, prva inačica

Velika značka HPD NDH, druga inačica izrađena od tzv. ratnog materijala

Nacrt neusvojenog društvenog znaka iz studenog 1941.

Pobjednički rad Artura Škutelja na natječaju iz 1942. godine

Hrvatsko planinarsko društvo mijenja naziv u Hrvatski planinarski savez Nezavisne Države Hrvatske (HPSNDH).

Zanimljivi su uvjeti natječaja po točkama: *natječaju mogu pristupiti umjetnici, kipari i slikari, Hrvati čiste prošlosti; znak treba da simbolizira hrvatstvo trobojkom, pleterom i hrvatskim grbom, ustaštvo u obliku slova »U«, planinarstvo s obrisom planine ili izrazito hrvatskim planinskim cvijetom, zatim treba da na njemu bude natpis »Hrvatski planinar«, godina osnutka planinarstva (1874.) i revolucije, godine obnavljanja Nezavisne države Hrvatske (1941.). Natječaj je donosio novčanu nagradu za prva tri najbolja uratka, a prvi kojega će izabrati povjerenstvo HPSNDH uz suglasnost*

Mala značka HPD NDH na tzv. papučicu, predviđena za nošenje na reveru civilnog odijela

Državnog vođe tjelesnog odgoja i športa dobit će posebnu nagradu od 3000 kuna te će njegov rad biti usvojen i izrađen kao značka koju su *svi članovi hrvatski planinari dužni pri svim javnim i promičbenim manifestacijama, pohodima i društvenim svečanostima nositi.*

Ocjenvivački odbor ocijenio je najboljim rad Artura Škutelja, skijaša i skijaškog entuzijasta: autora Skijaškog leksikona (1950.) i više publikacija na temu skijanja, ali i likovnjaka kojemu to nije jedini dizajnerski uradak. Njegov rad ispunjava sve tražene kriterije iz natječaja i sadrži obris planine, izrađen prema prepoznatljivom obliku Matterhorna na granici Švicarske i Italije.

Izrađen je u dvije verzije, većoj (30 mm) i manjoj (22 mm) u kovnici »Braća Knaus« u Zagrebu. Iako se u Okružnici br. 7. od svibnja 1942. spominje izrada u kvalitetnijim materijalima, oba znaka su izrađena od tiješnjenog lima s iglom sigurnosnicom ili tzv. papućicom za nošenje na odijelu. Među prilozima novog društvenog znaka nalaze se dvije varijante velike značake i jedna mala značka za rever civilnog odijela. Zanimljivo je što je druga varijanta velikog znaka izrađena od tzv. ratnog materijala, tj. legure cinka i drugih »lošijih metala« što je pratilo trend s globalnom nestაšicom ostalih metala i legura koje su uglavnom odlazile u vojnu industriju. Tako je primjerice tih ratnih godina od iste nekvalitetne legure izrađivan novac, medalje, odlikovanja i razno znakovlje diljem svijeta.

Markantni znak za izvršujućeg člana Alpinističkog odsjeka je također značka koja je korištena kroz čitavo razdoblje NDH i nju smo upoznali posebnom temom u studenom 2021. te ju smatramo najvećim domaćim planinarsko-falerističkim raritetom. Značka koja je također bila producirane u HPD-u i HPSNDH-u je emajlirani znak Skijaške sekcije pravokutnog oblika, isti onakav kakav smo vidjeli u prošlom broju, ali na

Znak Alpinističkog odsjeka HPD-a

poledini nosi signaturu proizvođača »Braća Knaus Zagreb«. Najvjerojatnije je taj znak, premda se pojavio ranije, tijekom tridesetih godina, također rad skijaša Artura Škutelja.

Postoji još planinarskih starih značaka koje možemo pripisati razdoblju NDH ili starijem vremenu, no ne znamo im emitente niti jesu li uopće planinarske. To su značke s floralnim motivima, značke skijaša itd. Za vrijeme NDH postojalo je mnoštvo značaka »pomoćnog« karaktera, prodavale su se čitave serije značaka u razne dobrovorne svrhe. I među njima ima značaka planinarskog karaktera. Takve značke i ostale nepoznanice zasad smo zaobišli i predstaviti ćemo ih tek nakon daljnog istraživanja i saznanja.

U ovom i proteklom ljetnom dvobroju zaokružili smo službeno planinarsko znakovlje od najstarijih vremena, tj. od kraja 19. stoljeća do 1945. godine. Nakon 1945. dolaze velike promjene u planinarstvu, a službene značake Planinarskog saveza Hrvatske (PSH) svakako ćemo upoznati kroz barem dvije teme jer ih je od 50-ih godina 20. stoljeća do 1991. izdano mnogo.

Vinjeta sa znakom skijaške sekcije u Hrvatskom planinaru za vrijeme NDH

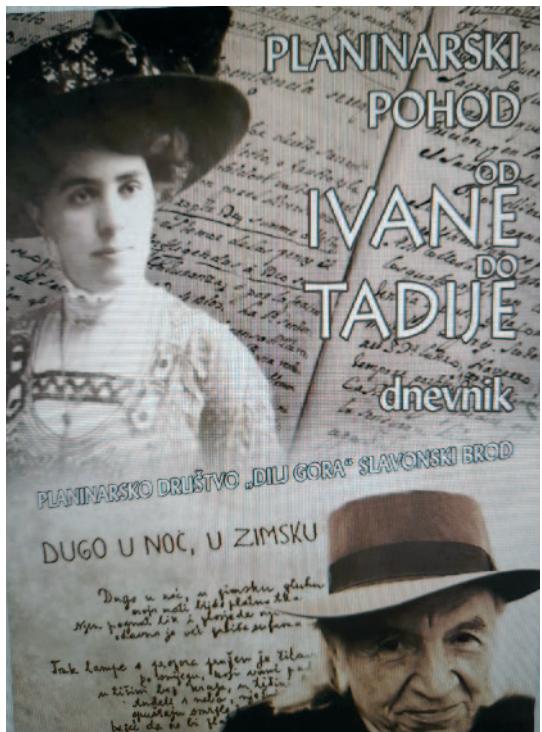
NOVA IZDANJA

Dnevnik »Planinarski pohod Od Ivane do Tadije«

PD Dilj gora iz Slavonskog Broda bogatiji je za još jedan planinarski dnevnik. U travnju ove godine izdan je prvi dnevnik planinarskog pohoda »Od Ivane do Tadije«. Njegova autorica, Vlasta Novosel, pripremila ga je uz suradnju i pomoć članova društva.

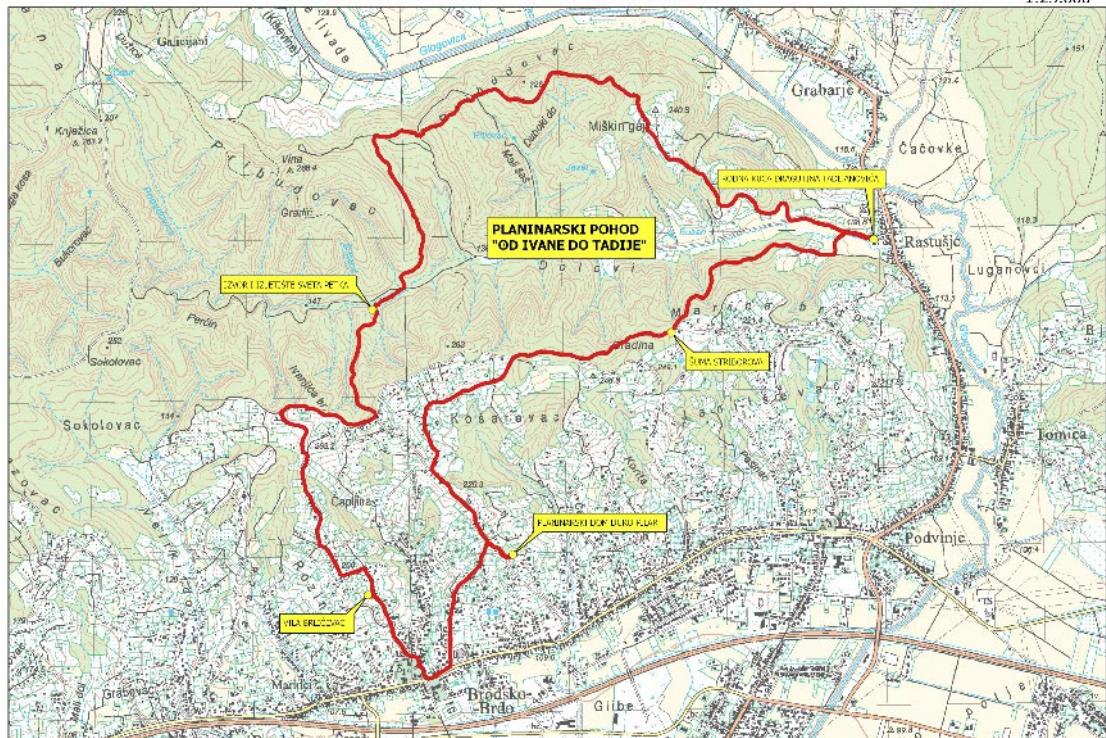
Dnevnik je prepoznatljiv po naslovnicu nalik na stare fotografije, na kojima su likovi Ivane Brlić-Mažuranić i Dragutina Tadijanovića, s njihovim rukopisima, a na poledini su vila Brlićevac i Tadijina rodna kuća. Listajući stranice dnevnika, koji je posve drugačijeg štih-a i stila od dosad viđenih, ulazimo u bogat Ivanin i Tadijin svijet i izričaj te upoznajemo i druge zanimljivosti pohoda.

Značka je također jedinstvena, neobična i nadalje posebnoga i rustikalnog izgleda. »Za planinarske značke vrlo je neobičnog izgleda, jer je izrađena u obliku otvorene knjige, na čijoj se levoj i desnoj strani nalaze portreti naših književnika Ivane i Tadije«, napisao je nedavno o toj znački u HP-u falerist Vjekoslav Kramberger.

PLANINARSKI POHOD "OD IVANE DO TADIJE"

1:25.000

Osim značke i dnevnika, napravljena su i dva pečata s likovima Ivane i Tadije koji, kada se otisnu na mjesto za pečate, izgledaju poput otvorene knjige.

Manifestacija »U svijetu bajki Ivane Brlić-Mažuranić« počela se održavati u Slavonskom Brodu 1974. godine. Ta se književna i kulturna manifestacija održava svake godine 18. travnja, na dan spisateljičina rođenja. Članovi PD-a Dilj gora došli su na ideju da manifestaciju prošire i malo dalje od grada, u šumu, tj. na Dilj-goru. Kako je grad poznat po još jednom književniku, Dragutinu Tadijanoviću, bilo je prirodno proširiti manifestaciju i do njegova rodnog Rastušja. Tako od 17. travnja 2011. PD Dilj gora organizira Planinarski pohod »Od Ivane do Tadije«, kojim spaja

svijet planinarstva i književnosti. Posvećen je književnicima i pjesnicima koji su Slavonski Brod proslavili diljem svijeta. Živjeli su i stvarali na tim prostorima, a tradicija kraja i ljepota diljske prirode inspirirala ih je za mnoga djela.

Istoga je dana otvorena i kružna planinarska staza po Dilju. Polazište joj je planinarski dom »Đuro Pilar«. Put kroz naselja Brodskog Vinogorja vodi do vile Brlićevac, gdje je Ivana stvarala velika književna djela i boravila sa svojom velikom obitelji. Ta je vila zaštićeni spomenik kulture i jedan od malobrojnih sačuvanih ljetnikovaca brodskog vinogorja. Građena je od 1877. do 1880.

Put nas dalje vodi šumskim puteljcima preko Dilja na dva i pol stoljeća staro svetište Svetu Petku, koje je oko 1760. podigao brodski trgovac Naum Dimović. Ispod kapelice čudotvorni je izvor pitke vode, koji po vjerovanjima ozdravljuje.

Od svetišta nas put vodi preko brda Pribudovca (staza je premještena, te se više ne ide šumskom cestom) kroz predivnu pribudovačku šumu do rodne kuće pisca i pjesnika Dragutina Tadijanovića u selu Rastušju.

Preko polja i livada, uz potok Pribudovac, pa kroz šumu, put nas dalje vodi do izletišta i dječjeg igrališta »Šuma Striborova«. Do polazišta, tj. do planinarskog doma, valja proći kroz lijepu diljsku šumu.

Staza pohoda »Od Ivane do Tadije« duga je 15,3 kilometra, nije zahtjevna i prijeđe se laganim hodom, uz odmaranja, za 4 – 5 sati; naravno, može se prijeći i brže.

Dnevnik pohoda »Od Ivane do Tadije« može se kupiti u PD-u Dilj gora ili naručiti na e-mail: pd.diljgora@gmail.com po cijeni od 50 kuna. Dnevnik se ovjerava u planinarskom domu nakon završetka pohoda.

Vlasta Novosel

DANIEL BEĆIĆ

Planinarski dom Đuro Pilar na Dilju

Andrej Stritar: Planine Slovenije – planinarski vodič na hrvatskom jeziku

Prije točno deset godina u Hrvatskom planinaru (HP 9/2011., str. 352) predstavili smo prvo izdanje izvrsnog planinarskog vodiča »Gore Slovenije« istaknutog slovenskog planinarskog pisca Andreja Stritara. Nedavno je u izdanju Kibube d.o.o. objavljeno i hrvatsko izdanje te knjige – ujedno dopunjeno i ažurirano aktualnim podacima – prava poslastica za sve hrvatske planinare koji se upućuju u slovenske planine. Prijevod je objavljen pod naslovom »Planine Slovenije«.

Još od najranijih vremena hrvatski planinari vrlo rado pohode slovenske planine – ponajviše visoke alpske vrhunce. Razlog tome, dakako, nije samo činjenica da se u Sloveniji nalazi nama najpristupačniji dio Alpa, nego ponajviše ljepota i raznolikost slovenskih gorskih pejzaža. Pri planiranju izleta u Sloveniju mnogi se koriste slovenskom planinarskom literatutom, kako onom izdanom u vrijeme bivše Jugoslavije, tako i novijim planinarskim izdanjima koje izdaju Planinska zveza Slovenije u okviru »Planinske založbe« te važnije slovenske izdavačke kuće, ili traže podatke na internetu.

Od ljetos planinarima je na raspolaganju po prvi puta kvalitetan vodič po planinama Slovenije na hrvatskom jeziku. Autor mu je istaknuti slovenski planinar (po struci fizičar i priznati svjetski stručnjak za nuklearnu sigurnost) Andrej Stritar, autor brojnih planinarskih knjiga na slovenskom jeziku. Knjiga ima 320 stranica, tvrdo je ukoričena, bogato ilustrirana, a izdala ju je tvrtka Kibuba d.o.o. (www.kibuba.com). Cijena je 29,90 eura.

Riječ je o iznimnoj i uzornoj knjizi, u svakom pogledu. U uvodnom dijelu predstavljene su osnovne upute o planinarenju i informacije o planinarstvu u Sloveniji, a zatim slijedi pedeset poglavlja s opisima najatraktivnijih tura u slovenskim planinama. Ture su opisane na pregledan i sustavan način, svaka na nekoliko stranica, s obiljem praktičnih podataka (pristup,

opis uspona, informacije o planinarskim kućama na putu, daljinari, naznake dodatnih mogućnosti). Velika vrijednost knjige svakako su i veoma lijepi i kvalitetne fotografije te pregledni zemljovidi izrađeni pomoću reljefnih podloga preuzetih s Googlea. Već prelistavajući knjigu svatko tko poznaje slovenske planine lako će utvrditi da su odabir i način obrade tura djelo velikoga planinarskog znalca. Osim toga, knjiga je i po grafičkom dizajnu uzor suvremenoga i funkcionalnog planinarskog vodiča, kakav nemaju ni mnoge zemlje s većom planinarskom tradicijom od Slovenije. Sve u svemu, za planinare koji žele bolje upoznati slovenske planine – knjiga koju si vrijedi priuštiti. Alan Čaplar

Šija, Vogel i Krn s Rodice

Ozren Lukić Luka – izvor nadahnuća

U sklopu obilježavanja 30. obljetnice pogibije speleologa Ozrena Lukića organiziran je događaj s ciljem da se obilježi njegov život i rad, te posebno istakne njegova uloga kao inspiracije za buduća istraživanja u geologiji i speleologiji.

Ozren Lukić – Luka bio je diplomirani inženjer geologije zaposlen na Hrvatskom geološkom institutu, veliki zaljubljenik u prirodu, a pogotovo u speleologiju, omiljeni pročelnik Speleološkog odsjeka HPD-a Željezničar te član Hrvatske gorske službe spašavanja. Braneći svoju domovinu kao dobrovoljac i časnik Planinske satnije Velebit poginuo je 14. srpnja 1992. na području Malovanskog jezera, gdje se danas nalazi spomen-ploča. Ploču su postavili njegovi kolege speleolozi.

Danas njegovo ime nosi Speleološki klub Ozren Lukić, njegovo djelovanje inspiriralo je članove kluba u speleologiji, a posebno povezivanju speleoloških i geoloških istraživanja.

Obilježavajući 30. godišnjicu stradanja, 14. srpnja 2022. otkrivena je u prostoru Hrvatskog geološkog instituta spomen-ploča Ozrenu Lukiću. Ploču su

Ozren Lukić

otrkrili tajnica Hrvatskog geološkog društva Nikolina Ilijanić u ime ravnatelja Instituta Slobodana Mike, te Mladen Kuhta, prijatelj i kolega Ozrena Lukića, koji je s prisutnima podijelio zanimljive detalje zajedničkog rada. U večernjim je satima u prostorijama Hrvatske gorske službe spašavanja (poligon »Žica«) otvorena tematska izložba od tri cjeline: Ozren Lukić – život i djelo, Izložba razvoja speleološke opreme, Znanstveno – stručni rad iz područja geoloških istraživanja speleoloških objekata. U 21 sat započela su predavanja kojima su se okupljeni speleolozi i poštovatelji prisjetili Lukinog života, nastavka njegovog rada kroz nova istraživanja i priče o speleološkom klubu koji ponosno nosi njegovo ime.

Kroz svjedočanstva njegovih prijatelja i kolega Zorana Bolonića i Mladena Kuhte prisjetili smo se ili po prvi puta vidjeli vrijeme kada je Luka istraživao naš krš. Osim Lukinog života, velik dio događanja bio je posvećen nadahnuću koje je pružio za geološka istraživanja u speleološkim objektima. Andrej Stroj i Tomislav Kurečić predstavili su rezultate najnovijih istraživanja s područja Velebita kojima se htjelo upoznati i inspirirati mlade geologe i speleologe da nastave istraživati u našem kršu. Za kraj večeri Roman Leopold je ispričao priču o osnivanju, radu i važnijim postignućima Speleološkog kluba Ozren Lukić.

U subotu 16. srpnja 27 sudionika sudjelovalo je u planinarskom pohodu do spomen-ploče postavljene kod Malovana, u blizini mjesta pogibje Ozrena Lukića. Lokacija se nalazi na području Nacionalnog parka Paklenica. Uspon je izведен s Bunovca, gdje su sudionici prije polaska posjetili ulaz u speleološki objekt Ponor Bunovac. Na pohodu su sudjelovali članovi SK-a Ozren Lukić, SO HPD-a Snježnica, djelatnici Hrvatskog geološkog instituta i Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta. Pored spomen ploče postavljen je vijenac od prirodnih materijala.

Lukine kolege s fakulteta Josip Lukinić i Snježana Mihalić Arbanas podijelili su nekoliko priča iz vremena studija, naglasili njegov entuzijazam, predanost istraživanjima ali i sjećanja na zajednička učenja, vrijeme u kantini i terene. Uz nekoliko riječi polaganje vijenca popratio je i Damir Janton, član SKOL-a i pročelnik Komisije za speleologiju HPS-a, koji je naglasio ponos članova kluba što njihov klub nosi ime po Luki.

Organizatori događanja bili su SK Ozren Lukić i SO HPD-a Željezničar uz pomoć Hrvatskog geološkog instituta. Događaj su potpomogli Hrvatsko geološko društvo, Rudarsko-geološko-naftni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Planinska satnija Velebit te Hrvatski planinarski savez.

Nina Trinajstić

Otkriveno više od 700 metara kanala u podzemlju Sniježnice

U četiri lipanska dana članovi SO PDS-a Velebit, SK-a Ozren Lukić, Speleo Osmice, SD-a Herceg (BiH), SD-a Zelena brda (BiH) i SO HPD-a Sniježnica obradivali su surovi teren Sniježnice u Konavlima i istražili 28 novih speleoloških objekata te dio najdublje konavoske jame Plješine.

Ekspedicija je započela dolaskom prvih speleologa u logor u srijedu 15. lipnja. Od velikog značaja bilo je HGSS-ovo vozilo kojim su članovi stanice Dubrovnik i odsjeka iznijeli opremu i ruksake do mjesta Duži, odakle se pješice odlazilo do logora.

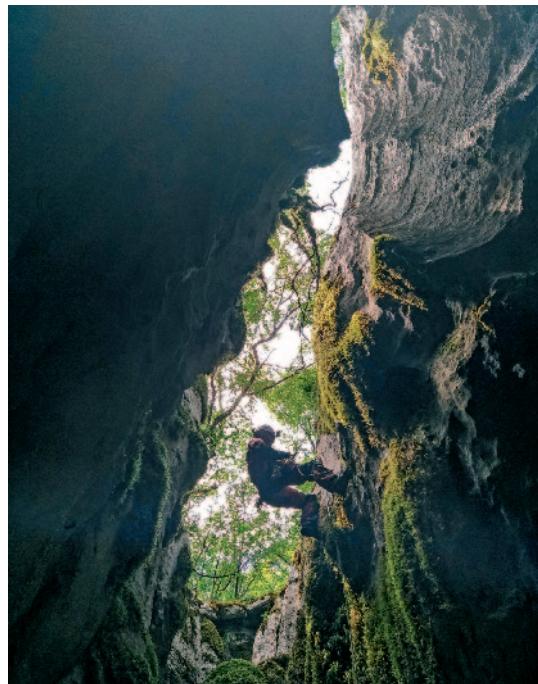
Prethodno je na Sniježnici provedeno rekognosciranje terena. Najviše objekata pronađeno je tijekom uskršnjih praznika, a bilo je i objekata otkrivenih još 2018. koji nisu bili istraženi. Prvi dan su se istraživale špilje i jame u blizini Glogove jame i logora, koje su se činile najperspektivnijima. U jamu Plješinu (-181 m) ulazilo se turistički i radi istraživanja dosad neistraženog kanala na prvoj polici. Putem su se pronalazile nove jame i odmah istraživale. Gostujući speleolozi bili su iznenađeni brojem jama na tako malom području: »Gdje god pogledaš – jama.« Ekipi su se u prosjeku vraćale u logor s po tri istražena objekta u jednom danu. Novo otkrivene jame imenovane su kreativnim imenima potaknutim zanimljivim situacijama, najdražim mjestima, pozama, pićima i velikodušnim sponzorima.

Sudionici istraživanja Sniježnice

Ulaz u podzemlje

Kada se svi istraženi kanali pretoče u metre, u podzemlju Sniježnice u četiri dana istraženo je 760 novih metara, sa zajedničkom dubinom od 430 metara.

Hvala svim sudionicima koji su se odazvali pozivu na ekspediciju, svim članovima odsjeka i planinarima HPD-a Sniježnica koji su neumorno tjednjima prije sudjelovali u pripremi istraživačkog logora. Sniježnicu je nadvila pozitivna energija, želja za istraživanjem, smijeh, razmjena iskustva i širenje znanja o speleologiji. Hvala i Komisiji za speleologiju HPS-a i svim sponzorima koji su se odazvali i nesebično podržali kompleksnu organizaciju, te sudjelovali u ostvarenju ekspedicije.

Sniježničarima neće trebati puno vremena da opet podu istraživati Sniježnicu. Tek se zagrebao mali dio koji je predmet istraživanja zadnjih nekoliko godina. Posebno nas vesele interesi za nova istraživanja, speleološka škola i novi članovi koji će tek otkriti čari speleologije.

Anita Trojanović

Tradicionalni susret planinara pjesnika i slikara na Sovskom jezeru

HPD Sokolovac iz Požege i njegova sekcija Ruševa organizirali su 28. i 29. svibnja tradicionalnu planinarsko-kulturnu manifestaciju »Susret planinara pjesnika i slikara« na Sovskom jezeru. Ta se manifestacija održava više od 30 godina i nezaobilazan je događaj u planinarskom kalendaru društava iz cijele Slavonije.

Susret je započeo okupljanjem planinara u Ruševu, gdje su domaćini priredili planinarski doručak uz okrjepu poznatim pićima toga kraja. Nakon pozdravnih govora planinari iz desetak slavonskih planinarskih društava uputili su se prema Sovskom jezeru poznatim stazama, puteljcima i cestama, koji presijecaju prekrasne predjеле Dilj-gore. S obzirom na to da je cilj izleta bio uživanje i druženje, pohod nije bio zahtjevan i trajao je oko tri sata, uz nekoliko odmora. Hodajući gorskim predjelima Dilja planinari su se imali prilike upoznati s brojnim vrstama biljaka slavonskoga gorja. Nakon ugodnog hodanja i razgledavanja te prekrasnih vidika s vidikovca, planinari su stigli do Sovskog jezera, koje je dobilo nove konture uređenjem drvene šetnice oko cijelog jezera.

Na susretu je sudjelovalo oko stotinu ljudi. Za događaj se prijavilo mnogo pjesnika i jedna slikarica, gđa. Dragica Čuturilo-Petrač, koja je tom prilikom za nagradene pripremila slike i prigodnu izložbu u prirodi. Komisija koju su činili Željka Vuletić i Marina Lazar iz PD-a Krndija te dva predstavnika HPD-a Sokolovac, imala je pune ruke posla jer je ove godine konkurencija bilo vrlo jaka. Nakon čitanja pjesama

predsjednik HPD-a Sokolovac Bruno Horvat dodjelio je nagrade i priznanja najuspješnjima. Prvo je mjesto osvojila Kata Tutić (»Hvala ti, Bože«), drugo Verica Sinjaković (»Napokon«), a treće Kornelija Fešić (»Nakon svega«). Uz prigodne plakete svim laureatima i predstavnicima društava, dodijeljen je Požeški pučki kalendar urednika Jelenka Topića. U ime pokrovitelja, Općine Čaglin, sve je nazočne pozdravio predsjednik Općinskog vijeća Željko Šutić, a zatim predstavnici udruge za zaštitu Sovskog jezera i udruge Slavonski planinari.

Voda izleta bio je i ove godine poznati planinar Predrag Livak, koji je pjesnicima uručio prigodne materijale Javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjem Požeško-slavonske županije. Nakon službenog programa nastavljeno je druženje i zabava. Za organizaciju ukusnoga planinarskoga graha bio je zadužen poznati kuhanac toga kraja Alen Krajtner. Voditelj sekcije Ruševa, Željko Emić, obavijestio je okupljene da se u godinama koje slijede planira proširenje manifestacije i njezino obogaćenje dodatnim sadržajima.

Bruno Horvat

Obilježavanje Dana svetog Bernarda u Mariji Bistrici

U Mariji Bistrici je 15. lipnja Hrvatska gorska služba spašavanja (HGSS), uz sudjelovanje spašavatelja i gostiju iz svih krajeva Hrvatske, svečano obilježila Dan svetog Bernarda, zaštitnika planinara, alpinista, skijaša i gorskih spašavatelja. Nakon svete mise u nacionalnom marijanskom svetištu održana je prigodna

Susret planinara pjesnika i slikara na Sovskom jezeru

Mimohod članova HGSS-a u Mariji Bistrici

svečanost na kojoj su se okupljenim članovima HGSS-a i gostima obratili pročelnik HGSS-a Josip Granić, predsjednik HPS-a i pročelnik HGSS Stanice Zlatar Bistrica Darko Berljak, župan Krapinsko-zagorske županije Željko Kolar, saborska zastupnica i ravnateljica Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu Maja Grba Bujević i potpredsjednik Vlade RH i ministar branitelja Tomo Medved.

HGSS je specijalizirana služba javnoga karaktera, za spašavanje i pružanje pomoći u planini, na drugim nepristupačnim područjima i u izvanrednim okolnostima, kada pri spašavanju i pružanju pomoći treba primijeniti posebno stručno znanje i upotrijebiti tehničku opremu za spašavanje u planinama, a radi očuvanja ljudskog života, zdravlja i imovine. Rad HGSS-a definiran je Zakonom o sustavu civilne zaštite i Zakonom o Hrvatskoj gorskoj službi spašavanja. Rad je organiziran u stanicama, koje su teritorijalne jedinice HGSS-a, te putem Izvršnog odbora, Vijeća Stanica i Zbora spašavatelja, a dio administrativnih poslova obavljaju profesionalni djelatnici. Stručne djelatnosti uskladjuju i razvijaju stručne komisije za helikoptersko spašavanje, speleospašavanje, medicinu spašavanja, opremu i veze, tehniku spašavanja, školovanje kadrova, potrage i lavine, sigurnost na skijalištima te informiranje i analitiku. Službu čine iskusni planinari, alpinisti i speleolozi, primljeni na poziv, koji se dodatno ospozljavaju i uvježбавaju za pružanje pomoći, potrage i transport unesrećenih.

Gorska služba spašavanja formirana je u Hrvatskoj 1950. kao stručna služba HPS-a. HGSS je i danas dio planinarske udruge, a i sve su njegove stanice članice HPS-a. HGSS je ujedno i vrlo prepoznatljiva javna služba i nezamjenjiva terenska operativna snaga Civilne zaštite.

Dan svetog Bernarda obilježava se 15. lipnja od 1923., kada je papa Pio XI., koji je i sam bio strastven

planinar, proglašio Bernarda svecem zaštitnikom planinara, alpinista, skijaša i gorskih spašavatelja. Bernard je službeno priznat kao svetac kanonizacijom pape Inocenta XI. u 17. stoljeću.

Alan Čaplar

Vikend inkluzije u Istri

U južnom dijelu središnje Istre smjestilo se lijepo mjesto Svetvinčenat, u kojem je 11. i 12. lipnja održan »Vikend inkluzije '22.« Treća je to godina kako se u starogradskoj jezgri Svetvinčentu, u istom razdoblju, održavaju susreti vodiča, planinara i osoba s invaliditetom (OSI). Kao i do sada, domaćin susreta bio je slijepi planinar i suradnik Hrvatskog planinara Feručo Lazarić, koji uz pomoć obitelji i potpore općinskog načelnika, Turističke zajednice Općine Svetvinčenat i Istarske županije upriličuje kulturni program i planinarsku šetnju.

Prvo je to okupljanje vodiča, planinara i osoba s invaliditetom nakon pandemije i prve radionice za OSI u planinarstvu održane u rujnu 2019. u Baškim Oštarijama na Velebitu, koju je organizirala Radna skupina za OSI pod vodstvom tadašnje voditeljice Aleksandre Kuzmanić. U prosincu 2021. za voditeljicu Radne skupine za OSI u HPS-u imenovana je Kristina Marjanović, naslijedivši Damira Vurušića.

Na Vikendu inkluzije '22. sudjelovalo je 30 vodiča i planinara i jednakom koliko prijatelja. Vodiči koji su bili sudionici Vikenda inkluzije, članovi su stanica planinarskih vodiča Varaždin, Rijeka, Split, Zagorje, Istra i Zagreb.

Subotnji dio, uz simboličnu predaju glavnoga ključa ulaznih vrata, s obvezom njihova zaključavanja nakon završetka prigodnog programa, održan je u srednjovjekovnom kaštelu Morosini-Grimani.

Okupljanje u Svetvinčentu zakazano je u poslijepodnevnim satima, kad je upriličena prigodna šetnja starogradskim središtem pod vodstvom domaćeg vodiča. U 16.30 sati održan je sastanak Radne skupine za OSI u konferencijskoj dvorani kaštela. Na sastanku se moglo čuti da unatoč dvogodišnjoj pandemiji planarenje za OSI nije prestalo te da su vodiči i planinari stalno odlazili u planine onoliko koliko su im dopuštala privremena ograničenja.

Teme o kojima se raspravljalo i o kojima su se iznosili komentari bile su razmjena dobre prakse na terenu, potreba udruživanja vodiča koji su voljni voditi OSI, suradnja planinarskih društava na tom planu, bolja medijska vidljivost te sinergija različitih organizacija civilnog društva radi razmjene znanja i iskustava s ciljem međusobnog osnaživanja. Prihvaćena je inicijativa »Pruži mi ruku« te je dogovorenovo da se takav model uvrsti i primijeni u svim zainteresiranim planinarskim društvima u Hrvatskoj, uz pomoć vodiča koji imaju

KRISTINA MARJANOVIC

Planinari s invaliditetom i njihovi vodiči i pratitelji u Cukrićima

iskustva s organiziranjem prilagođenih izleta i vođenjem OSI. Dogovoreno je da vodiči koji izraze želju i dobru volju za rad s OSI osmislite barem jedan prilagođeni izlet godišnje i ponude ga udruzi ili društvu OSI u svojoj mjesnoj zajednici.

Sastanku su se pridružili i članovi PD-a Obruč, koji su se netom vratili s planinarenja u Gorskem kotaru. Damir Vurušić, Ivan Škvarić i Milan Mandekić odveli su toga prijepodneva Rachelu Sindičić, osobu s cerebralnom paralizom, i Emila Mandarića, slijepu osobu, na Guslicu (1490 m). Isti je taj vikend PD slijepih Prijatelji planina pod vodstvom Biserke i Željka Cigule uspješno ostvario uspon na Ljubičko brdo na Velebitu.

Usljedio je bogat glazbeno-scenski program, s večerom, koji je potrajan do kasno u noć. Premijerno je izvedena pjesma »Život je lijep i kad si slijep«. Tekst i melodiju potpisuje Feručo Lazarić.

U nedjelju je bio zakazan posjet Edukacijsko-rehabilitacijskom centru slijepih Istre – Regionalnom centru inkluzivnog turizma LUČ Eduka – Cukrići, smještenom u općini Svetvinčenat. Vrata Centra otvorio je gospodin Zlatko Kuftić, dugogodišnji predsjednik Udruge slijepih Istarske županije. U svome govoru dobrodošlice osvrnuo se na početke rada Centra, iznio što je sve u međuvremenu učinjeno te nas upoznao s planovima za budućnost. Centar se prostire na površini od 31.000 četvornih metara i svojim sportsko-rekreacijskim sadržajima prilagođen je slijepim osobama i različitim kategorijama OSI. Osim zelenih površina, u Centru se nalazi i građevinski objekt Kuća svjetla, u kojem smo bili ugošćeni, košarkaško igralište prilagođeno slijepim osobama te viseća kuglana i šetnice označene rubnjacima, koje omogućuju samostalno kretanje slijepih osoba uz pomoć bijelogog štapa.

Razgledali smo i sedam nedovršenih apartmana, koji su donacija društva Crveni križ Istarske županije.

Sudionici Vikenda inkluzije imali su priliku okušati se u vožnji tandem bicikla i terapijskom jahanju na hrvatskim hladnokrvnjacima u suradnji s Konjičkim klubom Cukrići, a zatim je uslijedila inkluzivna šetnja oko Centra, uz povijesne crtice o gradnji suhozida i njegovoj ulozi u lokalnim kulturama te o važnosti ekosustava lokve, koja je malo, ali važno stanište za brojne biljne i životinjske vrste. Za kraj je održan natjecateljski turnir na govorno-električkom pikadu, u kojem su svi sudjelovali. Radionica je na zadovoljstvo svih zaključena podjelom prigodnih medalja, zajedničkim ručkom i pozivnicom za ponovni dolazak u Edukacijsko-rehabilitacijski centar slijepih Istre.

Radna skupina HPS-a za OSI objavila je poziv na izlet HPD-a Željezničar, Zagreb, »Pruži mi ruku OSI – zajedno do Japice«, u nedjelju 3. srpnja 2022., u suradnji s HPD-om Cesograd, Klanjec.

HPD Obruč najavljuje izlet na Platak trećeg tjedna u kolovozu.

U rujnu sudjelujemo u inkluzivnoj Mliječnoj stazi 2022. Za sve informacije valja se javiti Damiru Vurušiću.

Sljedeći sastanak i radionica Radne skupine za OSI održat će se najesen u Baškim OŠtarijama.

Ovim se putem još jednom zahvaljujemo domaćinu susreta Feruču Lazariću i njegovoj obitelji, Općini Svetvinčenat za potporu i susretljivost, djelatnicima kaštela Morosini-Grimani, Zlatku Kuftiću iz Udruge slijepih Istarske županije, svim dragim vodičima i planinarima OSI koji su mogli doći i koji su svojim sudjelovanjem uveličali ovo druženje, koje će svima ostati u lijepom sjećanju.

Kristina Marjanović

Noćni uspon na Strahinjščicu povodom prvog rođendana HPD-a Radoboj

Uvečer 17. srpnja, od planinarskog doma u Radoboju izveden je noćni uspon na Strahinjščicu. Pohod je organiziran povodom prvog rođendana HPD-a Radoboj. Osim članova HPD-a Radoboj okupili su se, što nas je posebno razveselilo, i članovi brojnih drugih društava iz Zagreba, Varaždina, Zaprešića, Zaboka, Krapinskih Toplica, Mača, Zlatara, Lepoglave, Pregrade, Krapine, Popovače, Murskog Središća, Bilogore i Mihovljana, a sve je popratio i tim spašavatelja HGSS-a. Ukupno nas je bilo stotinjak, što djece što starijih!

Polazna točka uspona bio je planinarski dom Radoboj. Put vodi kroz Kamenečke do Križa, a potom prema planinarskoj kući Na Strahinjščici. Za taj uspon trebalo je sat i pol. Oni koji su bili zainteresirani popeli su se i na vidikovac Dedeček. Noćni pogled na Zagorje bio je prekrasan.

Polazak na Strahinjščicu

Prigodna torta

Do planinarskog doma Radoboj stigli smo u ponoć, a dočekala nas je, uz piće i nareske, torta i živa glazba. S obzirom na pozitivne dojmove i komentare planinara koji su bili s nama, odlučeno je da će noćni uspon na Strahinjščicu povodom rođendana HPD-a Radoboj biti tradicionalan. Svi koji su ga propustili ovaj put, mogu nam se pridružiti iduće godine.

Mirjana Poljak

Planinari na Bosutskim danima

Bosutski dani su dani općine Andrijaševci. Ta se manifestacija obilježava već 12 godina, obično zadnjeg vikenda u lipnju, a uključuje brojne aktivnosti udrugu iz općine Andrijaševci. Tako su se uz lovce, ribolovce, razne udruge žena, umjetnika slikara, glumaca, bikera, i ostalih, i planinari ove godine uključili u obilježavanje dana općine. Općinu Andrijaševci sačinjavaju dva sela, Rokovci i Andrijaševci, uz rijeku Bosut. Bosut je mirna, slavonska rijeka, koja nastaje kod Cerne, spajanjem Biđa i Berave, a ulijeva se u Savu. Izgleda mirno i spokojno, a priča se da su stari Rimljani znali reći kako u svom carstvu imaju rijeku koja do podne teče na jednu stranu, a popodne na drugu, a misli se na Bosut, koji ponekad tako mirno teče da se i malim vjetrom voda pokrene u jednom ili drugom smjeru. Zanimljivost je također da se općina Andrijaševci ustvari nalazi u Rokovcima.

Planinarska udruga Frankopan osnovana je u jesen 2019. u Andrijaševcima. Budući da je sav naš život vezan uz Bosut, za svoj prvi pohod izabrali smo stazu koja se pruža uz rijeku. Put dug 3 sata započeli smo u središtu Vinkovaca, iz parka Lenije i od starog mosta, pa pored izletišta Sopot, arheološkog nalazišta

Planinari na Bosutskim danima

Sopot, Rokovačkih zidina, preko rokovačkog željezničkog mosta došli do sjedišta društva u Andrijaševcima. Na početku puta u parku Lenije, gdje je u nedjelju ujutro 26. lipnja bilo okupljanje planinara, poslužen je tradicionalni slavonski doručak: kava, domaće kiflice, kruh s masti, paprikom i soli, kruh s domaćim pekmezom, slanina, šunka, kulen.

Nakon obraćanja predsjednice domaćeg društva i uputa vodiča okupljenim hodačima i planinarima, kolona od sedamdesetak ljudi krenula je šetnicom uz rijeku Bosut. Nakon 4 kilometra hoda šetnicom dolazi se do sada zanemarenog izletišta Vinkovčana – Sopota. pa zatim malo dalje do obnovljenog neolitičkog naselja Sopota. Upravo zahvaljujući ovom naselju mlađeg kamenog doba, Vinkovci se smatraju jednim od najstarijih europskih gradova, a vjeruje se da je naselje ovdje postojalo još prije sedam tisuća godina, i da je kontinuitet naseljavanja na ovom mjestu trajao 800 godina. O lokalitetu nam je govorio mladi Rokovčanin, povjesničar i suradnik Gradskog muzeja Vinkovci Filip Šplajt, koji je također i hodoa s planinarama.

Nastavljujući šetnju uz Bosut, dolazimo do sljedećeg lokaliteta, također arheološkog, srednjovjekovne crkve i bivšeg naselja Rokovci. I ovdje su planinari mogli poslušati kratko, ali temeljito predavanje mladog povjesničara, također i pogledati nešto artefakata koji su ovdje bili pronađeni. Završni dio puta

vodi ravnicom prema selu Andrijaševci, prelazi preko rokovačkog željezničkog mosta i stiže do pivnice »The White Boar«, gdje je bilo priređeno druženje do večernjih sati uz grah, pivo i ostala hladna pića. Gostujuća društva primila su zahvalnice, kao i stanica HGSS-a Vinkovci, a polaznicima škola koje je PD Frankopan održavalо ove godine, Opće planinarske škole i Dječje planinarske škole, primili su svoje diplome HPS-a.

Sjedište PD-a Frankopan

DRAGICA ŠIBENIK

Odmor u Sopotu kod Vinkovaca

Dječja planinarska škola koju je organizirao PD Frankopan bila je, po našim saznanjima, prva Dječja planinarska škola u Vukovarsko-srijemskoj županiji.

Nakon pohoda i druženja, planinari su mogli pogledati natjecanje lađa i bajkerski defile kroz selo, nakon čega su otišli sretni i zadovoljni. Uvjereni smo da ovo nije bio zadnji pohod Frankopana te da ćemo se naći i iduće godine u još većem broju.

Dragica Šibenik

Obilježena 49. obljetnica gospičkog Željezničara

Obilježavajući 49. obljetnicu svog djelovanja PD Željezničar iz Gospića obilježio je u subotu 2. srpnja ujedno i 124. godišnjicu prvog organiziranog uspona Gospićana na Visočicu. Naime, tog su se dana 1898.

godine u dva sata poslijepodne na kolima iz Gospića prema planini uputili nadšumar Milan Drenovac, Ante Blašković, Dragan Travica i prof. Dragutin Franić. Došli su do Divosela i dalje krenuli pješice prema jednom od najljepših vidikovaca na Velebitu. Na Visočici se najprije večeralo i zanočilo, da bi ujutro uživali u veličanstvenom prizoru izlaska sunca. Nakon doručka mala, ali odabrana grupica se spustila se u selo Čitluk, gdje su objedovali i kolima se vratili u Gospic.

Ovogodišnji uspon započeo je okupljanjem kod izvora na kraju Rizvanuše. Okupilo se oko 50 planinara iz Dalmacije, Zagreba i Like. Nakon razminiranja staze preko Delukina vrela gospički planinari željezničari obnovili su markacije i redovno svake godine organiziraju memorijalni pohod posvećen prvom organiziranom izletu Gospićana na Velebit. Po prekrasnom vremenu planinari su se popeli najprije do planinarske kuće Visočica pa nakon okrijepe produžili do vrha, koji ih je nagradio prekrasnim vidicima prema moru i otocima s jedne a ličkim poljima i brdima s druge strane. Posebno su impresivni i vidici na velebitske vrhove na gorostasu protegnutom 145 km od sjeverozapada do jugoistoka.

Nakon odmora i fotografiranja sišli su istim putom do polazišta, a one slabije kondicije pokupila su dva kombibusa na polovici puta. Pravu feštu za nagradu planinarskim entuzijastima organizatori su priredili u prostorijama HEP-a na početku Rizvanuše. PD Željezničar je zahvalio svim društvima koja su sudjelovala na pohodu i pozvao ih da iduće godine istog datuma dođu na velebnu proslavu i obilježavanje jubilarne 50. obljetnice Društva i 125. obljetnice organiziranog planinarstva u Lici.

Tomislav Čanić

Na vrhu Visočice 2. srpnja

Feručo Lazarić i Rahela Sindičić na Koritima

Pruži mi ruku – inkluzijski izlet na Ćićariju

Unatoč vrlo nepovoljnoj vremenskoj prognozi dvadeset i pet planinara u subotu 30. srpnja 2022. skupilo se po treći put na izletu »Pruži mi ruku«, namijenjenom za planinare s invaliditetom. Nakon Oštrelja i Cesagrada cilj izleta bila je Ćićarija.

U Brgucu, malom mjestu podno Učke, dočekuju nas aktivisti Brgudske udruge i pričaju nam o povijesti, sadašnjosti i planovima o budućnosti sela. Nakon toga četiri slijepе osobe, četiri slabovidne, jedna s cerebralnom paralizom i jedna osoba s preboljena dva karcinoma uz svoje pratitelje i odličnog vodiča Sašu kreću prema planinarskoj kući Korita, smještenoj na visini od 1050 metara. Budući da je cijelu noć padala kiša i staza je bila skliska, bilo je tu i terensko vozilo za slučaj da netko ne bude mogao hodati pod tim uvjetima. No, svi smo ga zaobišli i izabrali hodanje!

Uspješno smo stigli na vrh za malo više vremena od onoga navedenog na putokazima. Uslijedila je dodjela nagrada za Denija, najmladeg slijepog planinara dvanaestgodišnjaka, Silvana, najstarijeg planinara – osamdesetdvogodišnjeg invalida, Gordana, slijepu planinarku i Rahelu, planinarku s cerebralnom paralizom, dviju najaktivnijih dama planinarki. U Istri smo pa su se na stolu našle odlična maneštra, kobasicice i palačinke. Sve je to pripremio Darko uz asistenciju

supruge Dine i sina Danijela. Jelo smo popratili aperitivom, vinom i digestivom Buzetskih vinara. Nakon ručka i pjesme prošetali smo do obližnjeg izvora gdje smo svi redom popili malo izvorske vode. Bilo je i onih koji su s velikim oduševljenjem to učinili po prvi put.

Ovo predivno druženje jamči da će akcija »Pruži mi ruku« zasigurno ići dalje. Hvala PD-u Glas Istre, Gradu Buzetu, Buzetskim vinarima, Decathlonu, a posebno pratiteljima na pomoći planinarama s invaliditetom.

P.S. I Bog je prepoznao važnost i korisnost ove humane akcije pa nas je mimošla najavljenja obilna kiša.

Feručo Lazarić

Prije ljetnog predaha – Velebit!

Uoči ljeta PD slijepih Prijatelji planina organizirao je planinarski izlet na srednji Velebit. U subotu, 25. 6. 2022. trebalo se puno ranije ustati jer put do Baških Oštarija nije kao da ideš recimo na Samoborsko gorje. Okupilo se 35 planinara ranoranioca. Na Baškim Oštarijama podijelili smo se u dvije grupe. Pod vodstvom Biserke Cigule 22 planinara uputilo se prema Kubusu, do kojeg vodi kameno stubište od 33 stube. Spustivši se na cestu skupina je produžila prema planinarskom domu Prpa koji sada vodi njegov sin Marko, a potom i uspela na razgledni vrh Basaću (1089 m). Druga skupina pod budnim okom Željka Cigule uputila se u suprotnom smjeru, od crkve u Oštarijama uz potok Ljubicu makadamskim putom prema Ljubičkom brdu (1320 m). Lijevo od puta bijeli se monumentalna stijena Božina kuka. Ulaskom u šumu i kroz bukovu hladovinu penjemo se oštrot uzbrdo i usputno sladimo zrelim šumskim jagodama. Izlaskom na travnatu čistinu konstantno hvatamo visinu sve do dolaska na greben. U daljinu se naziраo drveni križ, završna točka današnjeg planinarenja. Svih 13 planinara dotaknulo je križ, čestitali si i fotografiralo za uspomenu i ponos. Bilo je toliko lijepo i sunčano da smo se na vrhu zadržali gotovo sat vremena. Ispred nas iz doline oštarijskog polja uzdizao se zeleni pojasi, prepoznatljivo Sladovačko brdo i Veliki Sadikovac, u nastavku vrhunci Južnog Velebita. Iza nas se rasprostirala Lika, a desno u daljinu naziralo se plavo Jadransko more. Spustili smo se nekih 150 metara natrag kako bi kod poprilično velike, osamljene stijene utisnuli žigove u planinarske dnevниke. Laganim i opreznim hodom krenuli smo se spuštaći. Ubzro smo odustali od puta prepunoga kamenčića po kojima su noge bježale te prešli na travnati dio. Spust se, kako to obično biva, pokazao zahtjevnijim i svi su se pitali zar smo se ovuda popeli. Oprezno, korak po korak uz asistenciju vodiča ušli smo u šumu a onda i na

BISERKA CIGULA

Članovi PD-a slijepih Prijatelji planina na Ljubičkom brdu

makadamski put te asfaltnom cestom došli u Baške Oštarije. Pričekali smo tu povratak prve grupe i u uvijek ugodnom prostoru restorana s vrhunskom uslugom nagradili se ručkom.

Stiglo se prošetati i do obližnje sirane Vegium. Dobro opskrbljeni jogurtima, sirom škripavcem i ostatim mlijecnim delicijama krenuli smo sat vremena ranije od planiranog za Zagreb. Stiglo se sve zacrtano i više od toga na obostranu radost. Uz kratko zaustavljanje na Vukovoj Gorici, pozdrav kiše kod Jastrebarskog a pred Zagrebom dvostrukе duge, stigli smo za dana s osmjesima na licu.

Biserka Cigula

HPD Bilogora, najviše članova u posljednjih 60 godina!

Početkom srpnja 2022. bjelovarsko planinarsko društvo Bilogora brojilo je 443 člana (268 seniora, 73 umirovljenika, 102 mladih), a interes i dalje raste. Podatak je gotovo nevjerljatan – to je najveći broj članova u posljednjih 60-ak godina! U gotovo stogodišnjoj povijesti društva (PD Bilogora utemeljen je 1924.) samo je u dva navrata u Bjelovaru bilo više planinara: 1959. godine, čak 633, te nekoliko godina kasnije, 1963., njih tek nešto manje, 604.

U osnivačkoj godini napravljena su četiri izleta (prvi 7.7. na Plitvice!), čime je započeo plodan stoljetni život PD-a Bilogora u turbulentnom razdoblju ratova,

kriza i oporavaka u kojem su se smjenjivale godine zastoja, padova i uspona društva. Godine 1934. bio je upisan 101 član, a trideset godina nakon najvećeg broja članova, 1993., iskaznicu je imalo samo 150 planinara. Godine 2010., spomenimo još nekoliko brojki, bilo ih je 203, a 2014. tek 137.

Otkud (odjednom) takav interes za planinarenje u gradu smještenom u ravničari, i to u pravo nevrijeme, u godinama obilježenima pandemijom koronavirusa, ukrajinskog rata, krize, galopirajuće inflacije? Nekoliko se čimbenika poklopilo što je rezultiralo ovakvim brojkama. Formirala se mlađa, obrazovana ekipa s novim pristupom. Nema više sastanaka četvrtkom (koji možda nostalgično i nedostaju!), sve se dogovara i obavješćuje putem interneta, viber grupe, a iznimno mnogo radi se na promociji. HPD Bilogora ima i svoj portal na internetu i Facebook grupu, a važnim se čine o objave o akcijama u lokalnom tjedniku Bjelovarskom listu, što je onda dostupno građanima. Svima su dostupni i plakati koji s vremenom na vrijeme, u povodu neke akcije, osvanut u gradu, a s kojih Društvo poziva »da i vi postanete planinar«. Informacije su dostupne i na planinarskom panou u središtu grada. Drugo, a možda i prvo, velika se pažnja poklanja mladima. Prošle 2021.godine napravljena je jedinstvena dječja planinarska staza Bilogora, a početkom ove godine osnovana je iznimno popularna Obiteljska sekциja

Mladi planinari »Ježići« iz Bjelovara

Ježići koja okuplja djecu, buduće planinare! Rade po zasebnom programu, imaju svoje izlete.

Konačno, značajnu ulogu u porastu popularnosti planinarenja ima planinarski dom Kamenitovac. Predsjednica Društva Vera Pauška ističe: »Mlade snage, nove ideje, zajednički rad, puno promocije, sve to rezultiralo je povećanim zanimanjem za planinarenje. A naš popularni dom na Kamenitovcu je srce svega toga. Nadomak grada, uređen, s mogućnošću primanja 200-300 ljudi, s urednim i održavanim okolišem, dječjim igralištem, u zelenilu koje osvježava, s otvorenom Poučnom stazom Bilogora. Otkad je otvoren davne 1951. dom je omiljeno izletište Bjelovarčana, a i danas je stjecište brojnih zbivanja. Vikendom je prepuno i planinara i građana, od kojih neki tek tu otkrivaju što to planinari rade.

Dodali bismo: prije stotinjak pa i manje godina kada se o internetu, mobitelima i novoj tehnologiji moglo tek sanjati, kad nije bilo toliko različitih organizacija, agencija, udruge, klubova, planinarska društva i planinarenje kao oblik nekog društvenog života (s prirodom) činili su se razumljivim izborom samim po sebi. Danas, u nevjerojatnoj ponudi svega i svačega, ovi pozivi na druženja u prirodi, s planinama, različitih zelenih, ekoloških i planinarskih društava, gotovo da su kap u moru. I zato je svaki pa i mali pomak u povećanju broja onih koji se tome odazovu, uspjeh.

Miroslav Mrkobrad

Članovi HPD-a Bilogora

Sudionici Olimpijade mladih planinara u Ivancu

Stotinu mladih na Olimpijadi mladih planinara u Ivancu

U organizaciji PK-a Ivanec u nedjelju 12. lipnja na predjelu Šumi u podnožju planine Ivanšćice održana je prva Olimpijada mladih planinara. Sudjelovalo je više od 100 mladih planinara iz sekcija mlađeži PK-a Ivanec i to iz osnovnih škola Ivanec, Maruševec, II. OŠ Varaždin, Klenovnik i Višnjica.

Nakon pozdrava i uvodnih riječi predsjednika PK-a Ivanec Tomislava Friščića Olimpijadu mladih planinara otvorio je Marko Friščić, zamjenik gradonačelnika Grada Ivana. Natjecanje je održano u šest disciplina i to u planinarskoj štafeti, potezanju užeta, postavljanju šatora, u orijentaciji, zatim u izradi planinarskih čvorova i u planinarskom recitalu. Sveukupni pobjednik je OŠ Ivanec, drugo mjesto dohvatiла je II OŠ Varaždin, treće OŠ Maruševec, četvrto OŠ Klenovnik a peto mjesto OŠ Višnjica.

Svi sudionici Olimpijade mladih planinara primili su zahvalnice za sudjelovanje, a prvoplasirane tri ekipe po disciplinama medalje, dok je sveukupni pobjednik primio pehar.

Nikola Nišević

PK Ivanec – 12. planinarski pohod Tragom vitezova ivanovaca

U organizaciji Planinarskog kluba Ivanec i povodom obilježavanja Dana grada Ivana u nedjelju 19. lipnja je po lijepom i sunčanom vremenu ugodnom za planinarenje održan tradicionalni, ove godine 12. po redu planinarski pohod »Tragom vitezova ivanovaca«. Pohod je imao dvije dionice. Duža varijanta vodila je od Seljanca uz Seljanečki dol do planinarske kuće

Lujčekova hiža na Pokojcu pa preko Pisane pećine do lovačke kuće Glavčica i hrptom Male Ivančice do slapa i potoka Šumi (4 sata hoda), a kraća od Ivanečke Željeznice do potoka Šumi (jedan sat hoda).

Na pohodu je bilo više od 90 članova i to iz PD-a Bundek Mursko Središće, PD-a Ljutomer, HPD-a MIV Varaždin, HPD-a Ivančica, PD-a Vilinska špica Lepoglava te najviše članica i članova domaćina PK-a Ivanec. Izletu se pridružilo i mnogo izletnika i rekreativaca iz okolnih mjesta Varaždinske županije. Kod potoka Šumi organizator je osigurao ručak za sve sudionike pohoda i to tradicionalni grah i osvježavajuće napiske, a druženje je nastavljeno do kasnih sati.

Nikola Nišević

Pohod Tragom vitezova ivanovaca

KALENDAR AKCIJA

9. – 11.9. Dani planinara Dalmacije Omiška Dinara, planinarska kuća Imber PD Imber, Omiš	2.10. 8. pohod crtom bojišnice Ladvenjak – Martinščak – Turanj HPD Martinščak, Karlovac
10. – 11.9. Noć punog mjeseca – bivakiranje na vrhu Dinare Dinara: Mirkovići – sklonište Zlatko Prgin – vrh Dinare Stanica planinarskih vodiča Šibenik, Šibenik	2.10. Dan HPD-a Željezničar na Oštarcu Oštarc, pl. dom »Željezničar« HPD Željezničar, Zagreb
10.9. Šumski dani Mosor HPD Mosor, Split	2.10. Pohod Osječkim pješačkim putom (OPP) Osijek, Trg A. Starčevića – Tvrđa – Udičarski dom (ušće Karašice) HPD Bršljan – Jankovac, Osijek
11.9. 70. Dan slavonskih planinara Zapadni Papuk, Petrov vrh Udruga Slavonski planinari i PD Petrov vrh, Daruvar	2.10. Pohod planinarskim putom Po starim gradovima Ivanišćice, dionica Pusti Lober – Oštarcgrad Ivanščica HPD Oštarc, Zlatar
17.9. Planinarski kotlić na Hrastovičkoj gori Planinarski dom Matija Filjak, Hrastovička gora HPD Zrin, Petrinja	3.10. Cvjetne staze Ravne gore, jesenski pohod (u potrazi za tisom) Ravna gora, Donja Višnjica, Carski kamen, Filićev dom PD Ravna gora, Varaždin
17.9. Tradicionalni uspon Preko Zelova na Svilaju Svilaja, planinarski dom »Orlove stine« PD Svilaja, Sinj	9.10. 2. memorijalni pohod Od Premužiča do Štampara Oriovac – Brodski Drenovac HPD Gojzerica, Požega
18.9. 39. Memorijalni pohod na Učku Učka PD Kamenjak, Rijeka	15.10. Planinarska kestenijada na Hrastovičkoj gori Planinarski dom Matija Filjak, Hrastovička gora HPD Zrin, Petrinja
25.9. 10. Pohod Petrićeva – Puntijarka Medvednica, Puntijarka HPD Zagreb-Matica, Zagreb	16.10. 24. Pohod po Seniorskom planinarskom putu Samoborsko gorje HPD Zagreb-Matica, Zagreb
25.9. 31. izlet planinara »Kroz vinograde i šume« Feričanci – Srednjak HPD Sokol, Feričanci	16.10. Dan istarskih planinara Ćićarija Istarski planinarski savez, Pula
25.9. 8. pohod Duginom planinarskom obilaznicom Risnjak PD Duga, Rijeka	16.10. Jesenski pohod Vinica – Martinščak Vinica – Martinščak HPD Vinica, Duga Resa
25.9. Planinarski pohod »Branje grozdja« Kunagora HPD Kunagora, Pregrada	22.10. Dan PD-a Promina Planinarska kuća Promina PD Promina, Drniš
25.9. Pohod Tragom prvog izleta (TPI) našičkih planinara Krndija, izletište Paulinovac PD Krndija, Našice	22.10. Dan PD-a Sveti Jure Solin – Kozjak PD Sveti Jure, Solin
29.9. Dan grada Šibenika i HPK-a Sveti Mihovil Šibenik – Alati HPK Sveti Mihovil, Šibenik	23.10. Sudnikov pohod Samoborsko gorje HPD Japetić, Samobor
1.10. 12. Jesen u Šumi Striborovoj Rijeka, poučna planinarska staza Šuma Striborova PD Kamenjak, Rijeka	5.11. Ivanečko planinarsko Martinje Ivanščica PK Ivanec, Ivanec
1.10. 8. susret planinara u sklopu 18. Bučijade Planinarska kuća u Graberskom Brdu, Graberje Ivaničko – šuma Marča Društvo prijatelja prirode, Ivanić-Grad	6.11. 11. pohod na najviši vrh Slavonije Psunj, Strmac i Brezovo polje HPD Strmac, Nova Gradiška
1. – 2.10. Dani mosoraša Mosor, pl. dom Umberto Girometta HPD Mosor, Split	6.11. Planinarsko Martinje na Belecgradu Ivanščica, planinarska kuća Belecgrad HPD Belecgrad, Belec

PLANINARSKA ENIGMATIKA

Premetaljka:

VODIO VRAGA

[ime gore i vrha]

Rješenje premetaljke iz prošlog broja:
VLAGA I ČAVKA = IVAČKA GLAVA

Kada odgometnete rješenje!

Rješenje premetaljke prijavite do 20. rujna 2022. putem web obrasca na stranici

<https://www.hps.hr/premetaljka/>

Točno rješenje i imena čitatelja koji ga prijave objaviti ćemo u idućem broju.

Točno rješenje premetaljke iz prošlog broja do zaključenja ovoga broja prijavili su:

(Redoslijed imena ne prikazuje vremenski redoslijed prijava rješenja i ne predstavlja rang-listu čitatelja!)

1. Jasna Fistonić, PD Imber, Omiš
2. Nedjeljko Fistonić, HPD Zagreb-Matica, Zagreb
3. Snježana Šimunović, PD Kamenjak, Rijeka
4. Dario Abramović, PD Kamenjak, Rijeka
5. Darko Prusina , PD Zanatlija, Osijek
6. Antun Ciglenečki, PD Psunj, Pakrac
7. Božidar Vojvoda, HPD Bilogora, Bjelovar
8. Dejan Šimunović, HPD Petehovac, Delnice
9. Sergej Stipaničev, PD Kamenjak, Rijeka
10. Ivica Tabak, HPD Bršljan-Jankovac, Osijek
11. Jozo Bušić , HPD Strmac, Nova Gradiška
12. Remigio Radešić, PD Kamenjak, Rijeka
13. Sanja Šušak, HPD Mosor, Split
14. Ronaldo Markoč, HPD Dinara, Knin
15. Ivica Capan, PD Dubovac, Karlovac
16. Josip Grünfelder, PD Zanatlija, Osijek
17. Roan Rašuo, PD Skitaci, Labin
18. Krunoslav Ružić, HPD Kalnik, Križevci
19. Vesna Čaplar, Željezničar, Zagreb
20. Željko Vinković, HPD Bilogora, Bjelovar
21. Mirjana Malenica, HPD Dirov brije, Vinkovci
22. Ante Škovrlj, PK Split, Split
23. Branko Vesel, PD Kamenjak, Rijeka
24. Ivan Gracin, HPD Runolist, Zagreb
25. Krešimir Gracin, HPD Runolist, Zagreb
26. Helena Petrić, HPD Zagreb-Matica, Zagreb
27. Biserka Čurčija, HPD Martinščak, Karlovac
28. Frane Marković, HPD Japetić, Samobor
29. Blaženka Pleše, HPD Pečovje, Zagreb
30. Darko Fischer, HPD Bršljan-Jankovac, Osijek
31. Anita Kristian, HPD Gora, Zagreb

Srdašce

Devet slova riječi PAKLENICA, imena velebitskog nacionalnog parka, rasporedite u središnjem kvadratu (srdašcu), i to tako da s već upisanim slovima dobijete šest poznatih riječi.

	S	Č	S	
S				A
Š				K
S				A
	A	K	A	

Stijena Anića kuka u Velikoj Paklenici

GET MOVIN'

elan
Always Good Times

NOVO U HERVISU

Premijerno, novo i ekskluzivno u Hervisu!
Elan na tržište izlazi s novim prodajnim
programom brdskih bicikala koji
uključuje ženske, muške
i dječje bicikle.

MTB Rambler / MTB Argalis
Muški ili ženski brdski bicikl

5599,00kn

KOTAČI
29"/27,5"

MJENJAC
SHIMANO DEORE

BRZINE
27

KOĆNICE
TEKTRO HD-M275

Kaciga • strateški raspoređeni otvori
omogućuju idealan protok zraka
u unutrašnjost • izdržljiva vanjska
školjka • zaštićeni donji rub kacige
• jednostavna kopča za sigurnosni
pojas ispod brade • optimalana
absorpcija prilikom pada

Kaciga
799,99kn

Trek Calmer Gent / Trek Calmer Lady

Muški ili ženski trekking bicikl

5599,00kn

KOTAČI
26"

MJENJAC
SHIMANO DEORE

BRZINE
27

KOĆNICE
TEKTRO HD-M275

Rambler 24 / Sky 24

Dječji brdski bicikl

3199,00kn

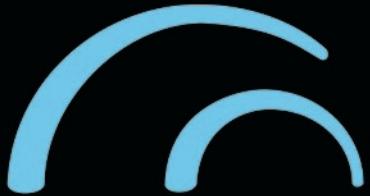
KOTAČI
24"

MJENJAC
SHIMANO ALIVIO

BRZINE
9

KOĆNICE
V-BRAKE

IGLU ŠPORT

NAJBOLJA PLANINARSKA OPREMA

www.iglusport.hr